

September 2021

Číslo 9, ročník 2

MARTIN

Martinské noviny

Mesačník správ z mesta pre obyvateľov...

Príhovor šéfredaktorky

Milí čitatelia,
po letnej prestávke sme tu opäť, s novým vydaním Martinských novín. Čas letných prázdnin a dovoleniek je za nami a ja verím, že ste počas tohto obdobia načerpali dostatok síl a energie na úspešné zvládanie ďalších dní v roku. V aktuálnom vydaní Martinských novín vám predstavíme jednak vízie, ale aj už uskutočnené projekty a aktivity výborov jednotlivých mestských častí. Prinášame vám aj rozhovor s Milošom Mikulom, teda konateľom spoločnosti Sociálny podnik mesta Martin, ktorý za pomerne krátky čas už prináša prvé ovocie, keď napríklad k dnešnému dňu je vytvorených 22 nových pracovných miest. Na najpálčivejšie otázky obyvateľov odpovie primátor mesta Ján Danko a dočítať sa môžete aj o plodnej spolupráci Martina s partnerskými mestami z Európy, ale aj Severnej Ameriky. Okrem ďalších informácií a zaujímavostí zo života v meste, súčasťou aktuálneho vydania sú aj už tradičné a tešíme sa, že vami obľúbené rubriky ako Komentáraniny, Historický kalendár, či Športové okienko. Na jednu z často kladených otázok odpovie advokátka Silvia Tatarková a nezabudli sme ani na Foto súťaž či Tip na výlet.

Milí čitatelia, ďakujeme za vaše reakcie, podnety, názory, či námety a budeme veľmi radi, ak nám aj naďalej zachováte priazeň a budete to práve vy, ktorí nám pomôžete tvoriť obraz Martinských novín.

Prežite krásne, snáď aj babím letom poznačené septembrové dni. Úprimne verím, že september naše životy nepoznačí tak ako vlani, a že sa nezopakuje situácia, keď sa školy zatvorili skôr, ako si deti stihli porozprávať svoje zážitky z prázdnin.

Milí čitatelia, prajem vám všetkým predovšetkým pevné zdravie, a ešte predsa len jedno pranie mám – či veríme v to alebo ono, či máme na veci taký, alebo onaký názor, neprestávajme byť ľuďmi...

Martina Veselovská, šéfredaktorka

Počas leta to v Martine žilo

str. 7

Zahraničná spolupráca mesta

str. 2

Sociálny podnik už pracuje

str. 4 – 5

Zo života mestských častí

str. 12 – 16

Stretli sa nestori športu

str. 22

Zahraničná spolupráca mesta Martin

■ V priebehu troch uplynulých dekád mesto Martin uzatvorilo zmluvy o partnerskej spolupráci s mestami Hoogeveen, Holandsko (1990), Jičín, Česká republika (1996), Kalisz, Poľsko (1997), Gotha, Nemecko (1997), Békéscsaba, Maďarsko (1998, 2013), Bácsky Petrovec, Vojvodina, Srbsko (2004, 2015), Železnodorožnyj – Balašicha, Ruská federácia (2006, 2016), Fargo, USA (2008) a Ningbo, Čína (2014). Plánované oslavy okrúhleho 30. výročia podpísania najstaršej zmluvy o spolupráci s holandským Hoogeveenom nám protipandemické opatrenia v minulom roku neumožnili zorganizovať.

Mesto Martin nadväzuje spoluprácu aj s ďalšími mestami Európy. Prirodzene sa zameralo na **Nórsko a Island**, keďže študenti práve z týchto dvoch severských štátov navštevujú Jesseniovu lekársku fakultu Univerzity Komenského a tvoria súčasť martinského milieua. Jesseniova lekárska fakulta sídliaca v Martine patrí medzi popredné fakulty nielen v rámci Univerzity Komenského, ale tiež medzi elitné inštitúcie medicínskeho vzdelávania v strednej Európe. Momentálne študuje na fakulte v jednotlivých študijných programoch približne 1 700 študentov, z nich viac ako 600 pochádza zo zahraničia, prevažne z Nórska a Islandu.

Práve študenti z Islandu prejavili v posledných rokoch zvýšený záujem o štúdium na JLF UK a v súčasnosti ich tu študuje 171. Štatistiky ukazujú, že v nasledujúcich rokoch budú celý islandský zdravotnícky systém zabezpečovať práve martinskí absolventi. Vďaka islandským študentom oživa aj samotné mesto Mar-

tin, ktoré sa vyznačuje akademickou atmosférou typickou pre univerzitné mestá.

Nadviazanie vzájomnej spolupráce s nórskou komunitou deklarovalo mesto Martin v rámci konferencie Urban Future – Global Conference, ktorej sa zástupcovia mesta zúčastnili v máji 2019 v Oslo. Primátor mesta Martin navštívil v októbri 2019 aj mesto Akureyri (Island), kde sídli vzdelávacia inštitúcia Menntaskólinn, pričom vyjadril záujem o prehĺbenie spolupráce vo viacerých oblastiach. Jeho návšteva a snahy boli potvrdené aj následnými písomnými dokumentmi. Zástupcovia Akureyri taktiež deklarovali záujem navštíviť Martin a v spolupráci pokračovať, avšak pandémia koronavírusu SARS-CoV-2 dočasne túto možnosť vylúčila. Medzi priority zahraničnej spolupráce mesta naďalej zostáva prehľbovanie vzťahov s Islandom. Príkladom spolupráce bolo medzinárodné podujatie s názvom DEŇ ISLANDSKEJ LITERATÚRY, ktoré zorganizoval Honorárny konzulát Islandu v Martine v spolupráci s Jesseniovou lekárskou fakultou UK a mestom Martin.

V r. 2020 poslanci MsZ schválili koncepciu a memorandum novej partnerskej zmluvy s mestom Independence/Sugar Creek, Missouri (USA). Dynamický štart však obmedzila pandémia koronavírusu SARS-CoV-2. Vzhľadom na súčasné opatrenia a aktuálnu pandemickú situáciu sa partnerstvo momentálne sústreďuje na vzájomné informovanie oboch strán o konkrétnych krokoch a plánoch do budúcnosti. Významným medzníkom celej spolupráce bude uvoľnenie opatrení, kedy obe strany spustia projekty zamerané aj na osobné kontakty a spoluprácu.

Snaha o prepojenie mesta Martin s fran-

cúzskym mestom **Tours** siaha už do minulého storočia. Oživotvorené úsilie podporované honorárnym konzulom Francúzska na Slovensku nás len utvrdilo o správnosti tohto smerovania. Misia svätého Martina však pokračuje...

V prípade priaznivej pandemickej situácie mesto Martin už teraz pripravuje oslavy Dni sv. Martina 2021, ktoré budú venované 31. výročiu podpísania partnerskej zmluvy s mestom Hoogeveen a 25. výročiu podpísania partnerskej zmluvy s mestom Jičín. Za účasti veľvyslancov a honorárnych konzulov sa plánuje spečatiť partnerská spolupráca s mestami **Akureyri (Island)**, **Independence/Sugar Creek (Missouri, U.S.)** a **Tours (Francúzsko)**. Súčasne sa uskutoční záverečné podujatie medzinárodného projektu s názvom „**Modrotlač – kultúrne dedičstvo, ktoré nás spája**“ (**BLUEPRINT – CULTURAL HERITAGE THAT CONNECTS US/International Visegrad Fund**), ktorého projektovými partnermi sú partnerské mestá Békéscsaba, Hoogeveen, Jičín, Kalisz a Martin. Projekt je podporený profesorom Filipem Themudo Baratom (University of Évora, Portugalsko), vrchným predstaviteľom UNESCO, ktorý prisľúbil účasť aj na záverečnom hodnotiacom podujatí projektu.

Už v piatok 10. septembra sa v Martine v Hviezdoslavovom parku pod vedením modrotlačiaru Petra Trnku uskutoční 2. workshop modrotlaču. Okrem zahraničných partnerov projektu sa podujatia zúčastnia žiaci a pedagógovia Základnej umeleckej školy v Martine, zástupcovia akademického sektora a predstavitelia kultúrnych inštitúcií. Tento výnimočný workshop bude otvorený aj pre verejnosť.

Mesto Martin

Pýtali sme sa primátora mesta Martin Jána Danka

Pán primátor, na základe analýzy INEKO, mesto Martin nedosahuje očakávané finančné zdravie a dlhodobosť pohybuje na nízkych priečkach v porovnaní s ostatnými slovenskými mestami. Čo to hovorí

o hospodárení v meste v posledných rokoch?

Ako si už množstvo Martinčanov všimlo, v poslednom období prevláda tendencia kritizovať mesto a jeho vedenie. A táto tendencia bude nielen pokračovať, ale aj naberať na sile. Niet sa čomu čudovať – už o pár týždňov vstupujeme do predvolebného roka a potenciálni kandidáti musia na svojich kampaniach začať pracovať.

Ako súčasný primátor mesta však musím uvádzať veci na pravú mieru. Čo sa týka zlého ekonomického stavu mesta ide o polopravdu, ktorej cieľom nie je objektívne vysvetliť fakty, ale využiť informácie vytrhnuté z kontextu vo svoj prospech. Pochopenie hodnotenia INEKO za rok 2019 si vyžaduje dôsledné vysvetlenie a, zároveň, pohľad do minulosti. Inštitút INEKO začiatkom roka 2021 zverejnil každoročnú analýzu finančného zdravia miest. Analýza sa robí vždy rok pozadu, správa bola teda za rok 2019, ktorý predchádzal pandémie SARS-CoV-2.

Pravda je taká, že mestu Martin sa na základe tejto analýzy podarilo zlepšiť svoje finančné zdravie najviac zo všetkých obcí

a miest na Slovensku. Je to dôkaz, potvrdený významným inštitútom, že s financiami všetkých Martinčanov hospodárime zodpovedne a efektívne práve v aktuálnom funkčnom období. Rok 2020 síce poznačila koronakríza, no verím, že aj napriek tomu sa opäť zaradíme medzi samosprávy s najlepšimi hospodárskymi výsledkami, ktoré budú zverejnené v správe v januári 2022.

Pre upresnenie prinášam aj pár podrobností:

Mesto Martin k 1. januáru 2020 evidovalo celkovú sumu dlhu vo výške 8 083 109 eur (18,19 %), pričom tento dlh tvorili úvery na investičné akcie z rokov 2007 a 2010 + úver a návratná finančná pomoc Ministerstva financií SR, ktorá bola poskytnutá v súvislosti s úhradou vo veci prehratého súdneho sporu v kauze Martinské hole. Ide teda o dlhy z minulosti, ktoré sme zdedili.

V rámci našich aktivít sme v roku 2020 čerpali úver na dostavbu tréningového zimného štadióna na Podháji vo výške 2 088 000 eur a návratnú finančnú pomoc na výkon samosprávnych funkcií v období pandémie. Ide o investície, ktoré si mesto Martin a jeho obyvatelia zaslúžia. Množstvo pochvál a detskej radosti svedčí o tom, že sme urobili správnu vec.

Mesto Martin v poslednej dobe založilo aj sociálny podnik. Čo od neho očakáva a ako zlepšiť život obyvateľov mesta?

Už od úplného začiatku môjho funkčného obdobia som sa stretával s kritikou zo strany občanov na drobné práce, ktoré je nevyhnutné operatívne riešiť ako napr. pokazená lavička, odtrhnutá značka či neorezaný konár. Štandardne riešenie takýchto problémov

v meste znamená, že tieto opravy musíme objednať u zazmluvneného realizátora a čakať, kým budú realizované. Celý proces bol na môj vkus zdĺhavý a neefektívny. Práve preto sme od začiatku hľadali možnosti ako to vyriešiť lepšie. Odpoveďou je Sociálny podnik mesta Martin. Jeho úlohou bude zlepšovať život v meste a zároveň prispievať k zamestnanosti tých, čo majú problémy s hľadaním práce. Už v najbližších mesiacoch budú jeho zamestnanci pomáhať seniorom, realizovať drobné opravy v mestských častiach a riešiť naliehavé problémy. Verím, že obyvatelia mesta skoro pocítia, že založenie Sociálneho podniku bolo dobrým krokom.

Na poslednom rokovaní Mestského zastupiteľstva mesta Martin rezonovala aj téma nestránkového dňa Mestského úradu v Martine. Prečo k tomu vedenie mesta pristúpilo?

Sám som zachytil rôzne reakcie na štvrtok ako nestránkový deň, avšak chcel by som všetkých upokojiť, že nejde o krok, ktorý by negatívne ovplyvnil poskytovanie služieb občanom. Nestránkový deň neznamená, že zamestnanci mesta nepracujú. Každý referent na mestskom úrade má okrem priamych stretnutí s obyvateľmi aj odbornú agendu, ktorú musí vykonávať. Časové možnosti to však nie vždy umožňujú. Práve preto sme sa rozhodli vyčleniť štvrtok ako deň, kedy sa jej môžu venovať. Som si istý, že tento krok bude viesť k zefektívneniu práce a časovej úspore pre obyvateľov, keďže odborná agenda bude vybavená rýchlejšie. Je však nevyhnutné pripomenúť, že Klientske centrum je otvorené aj vo štvrtok a urgentné záležitosti pracovníci mesta vybavujú každý deň. **Mesto Martin**

Reliéf Viliama Žingora našiel miesto na mestskom úrade

Slávnostne bol odhalený pri príležitosti 77. výročia vypuknutia Slovenského národného povstania primátorom mesta Jánom Dankom a Jozefom Surmanom, predsedom ZV SR Klub – Martin-Podháj za prítomnosti syna Radomíra a dcéry Jely.

Bol jednou z najvýraznejších osobností počas národnoslobodzovacieho boja v Turci. „V časoch, keď Slovensko krvácalo, sa postavil na čelo tých, ktorí so zbraňou v ruke, proti „čiernej moru“, ktorý Európu postihol, nás bránil. Našťastie je tu čas, ktorý všetko vyriešil ako sa sluší a patrí. A aj pán Viliam Žingor dostal ocenenie, aj keď treba povedať neskoro, ktoré si za svoje skutky a činy zaslúžil,“ začal svoj príhovor Ján Danko.

Odmietol nastúpiť na povolávací rozkaz do

armády proti vtedajšiemu Sovietskému zväzu, odišiel do hôr a vytvoril veľkú partizánsku skupinu a lesný výcvikový tábor v lesoch nad rodnou Bystricou a aj v Kantorskej doline.

Po vojne bol vyznamenaný Radom SNP 1. triedy a niekoľkokrát povýšený. Počas pôsobenia v Komunistickej strane Slovenska sa stal jej kritikom, otvorene hovoril aj o falošných partizánoch. Na protest zo strany vystúpil a za to si vyslúžil perzekúciu a prenasledovanie. O svoj život prišiel po fiktívnom, vykonštruovanom procese. K rehabilitácii jeho osoby prišlo až po revolúcii v roku 1989.

Radomir Žingor: „My sme sa najprv dohodli s rodinou. Chceli sme ho dať na Turčiansku galériu. Už pred rokom či dvoma. No tam sme

nepochodili. Som rád, že sa to takto ukončilo takýmto pekným pietnym aktom.“

Jozef Surman: „Generál Žingor si zaslúži, aby sa jeho pamiatka pripomínala a nielen pri takýchto stretnutiach. Naše dejiny sú akosi na školskom dvore opomínané.“ **TV Turiec**

Rozhovor s konateľom Sociálneho podniku mesta Martin

Miloš Mikula

■ **Sociálny podnik mesta Martin má už niekoľko mesiacov nového konateľa. Po úspešnom absolvovaní výberového konania sa ním stal Miloš Mikula.**

Pán riaditeľ, prezradte nám na úvod niečo o sebe. Prečo ste sa rozhodli prihlásiť na výberové konanie na túto pozíciu a čo od tejto pozície očakávate?

Žijem a bývam v Martine viac ako 30 rokov, som ženatý a máme s manželkou 2 deti. Pôsobil som necelých 20 rokov v štátnej službe na rôznych funkciách. Od roku 2008 podnikám v oblasti bezpečnostných služieb. V roku 2019 som prvýkrát zaregistroval prijatie zákona č. 112/2018 Z. z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch, ktorý poníma novým spôsobom realizovanie sociálnej politiky, pomoci, zamestnanosti osôb zranitelných a znevýhodnených. V období, kedy svet napadol koronavírus, došlo k výrazným zmenám snád' v každej oblasti nášho života, podnikateľskú sféru nevynímajúc. Preto som sa aj ja snažil reagovať na tieto zmeny a sám som zvažoval ako jednu z možností, založenie sociálneho podniku, pričom prvé už v tomto období začínali vznikať. V médiách sa objavili informácie, že aj mesto Martin pripravuje založenie vlastného sociálneho podniku, pričom následne v mesiaci január 2021 došlo k založeniu obchodnej spoločnosti Sociálny podnik mesta Martin, s. r. o., so 100 % účasťou mesta. Z informácií na webovej stránke mesta som zistil, že bolo vyhlásené výberové konanie na funkciu riaditeľa a konateľa spoločnosti. Ponuka ma oslovila a po zvážení viacerých okolností som sa prihlásil do výberového konania. Po absolvovaní výberového konania, odprezentovaní pripravenej vízie, cieľov Sociálneho podniku na obdobie 5 rokov, osobného pohovoru pred komisiou, som následne absolvoval psychodiagnostiku vybraných zručností, kde mi po ukončení bolo oznámené, že z 3 uchádzačov výberového konania som bol úspešný a doporučený na túto funkciu. Následne bolo potrebné ešte predloženie návrhu pánom primátorom na schválenie zastupiteľstvom mesta Martin a ustanovenie za konateľa spoločnosti, čo sa uskutočnilo dňa 18. 6. 2021.

A čo očakávam? V prvom rade by som chcel povedať, že i keď vnímam a vnímam som, že pôjde o veľkú zodpovednosť, ale zvíťazil pocit, že ide o výzvu dokázať, že je

možné sklbiť podnikanie a sociálny aspekt v podnikaní s benefitmi pre zamestnancov, ktorí nájdu primeranú prácu, ktorú doposiaľ nemohli získať, práve pre ich znevýhodnenie. Zamestnaním v Sociálnom podniku mesta Martin získajú nové zručnosti a skúsenosti s cieľom uplatniť sa na trhu práce, ktorý sa v poslednej dobe radikálne mení. Preto sa budeme aj my snažiť, aby sme držali krok s týmto smerovaním a pomohli čo najväčšiemu počtu zamestnať sa a využiť možnosť získať nové zručnosti a návyky, aby sa mohli ďalej uplatniť na trhu práce.

Čo si majú Martinčania predstaviť pod pojmom Sociálny podnik mesta Martin? Ako bude fungovať a aké budú jeho hlavné úlohy?

Sociálny podnik mesta Martin, s. r. o., je typom integračného podniku, čo znamená, že je verejnoprospešným podnikom v zmysle zákona č. 112/2018 Z. z. o Sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch. Jeho hlavným cieľom je dosahovanie pozitívneho sociálne-

Chcem, aby vznikali nové pracovné miesta, aj pre ženy, pretože v tejto prvej etape pôjde prevažne o mužské profesie.

ho vplyvu poskytovaním spoločensky prospešných služieb v oblasti regionálneho rozvoja a zamestnanosti. Z uvedeného vyplýva aj smerovanie činností podniku, ktorý má byť sebestačný, konkurencieschopný a udržateľný – jeho hlavným cieľom nie je generovanie čo najvyšších ziskov, ale spoluúčasť na riešení sociálnych a spoločenských problémov. Práve preto má sociálne podnikanie, okrem iných oblastí, dôležitý význam pri riešení otázok zamestnanosti a sociálnej inklúzie.

Pri vypracovaní postupu a smerovania spoločnosti na budúce obdobie, bolo potrebné zamerať sa na hlavné činnosti, ktoré boli stanovené pri vzniku podniku, a to v prvej fáze najmä na opravy a udržiavanie škôl a školských zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Martin, opravy a udržiavanie nebytových priestorov a iného majetku vo vlastníctve mesta Martin a iné služby, ktoré nie sú predmetom účinných zmlúv uzatvorených medzi mestom Martin a tretími osobami a služby v stanovenom druhu a rozsahu v zmysle zákona 112/2018 Z. z.

Po začatí činnosti a realizácii prvých zákaziek, stabilizácii ekonomických ukazovateľov, bude postupne Sociálny podnik rozširovať svoju pôsobnosť aj v iných oblastiach ako

stavebná činnosť, kde chcem, aby vznikali nové pracovné miesta, aj pre ženy, pretože v tejto prvej etape pôjde prevažne o mužské profesie.

Aké sú vaše osobné ciele a plány na najbližšie obdobie? Máte nejakú konkrétnu víziu kam by mal Sociálny podnik mesta Martin smerovať?

Čo sa týka mojich osobných cieľov, tak musím povedať, že vzhľadom k môjmu relatívne krátkemu pôsobeniu vo funkcii konateľa (od konca júna 2021) som si stanovil cieľ, aby sme pripravili všetky podmienky pre začatie činnosti – teda personálne a materiálne. Podarilo sa mi zabezpečiť odborných zamestnancov a mentorov v jednotlivých stavebných a inštalatérskych profesiách a následne vytvorenie pracovných skupín podľa zamerania, aby sme mohli zabezpečiť prvé zákazky. Súčasne popri tom bolo potrebné zabezpečovať ďalšie kľúčové úlohy v rámci budovania základných pilierov, ktorými sú ekonomika a vedenie účtovníctva, právne služby, IT služby, zdravotná služba, potrebná práve pre posudzovanie zdravotného znevýhodnenia budúcich zamestnancov, zabezpečenie priestorov prevádzky, náradia a nástrojov, pracovného oblečenia a základných ochranných pomôcok, a ďalších mnoho iných potrebných činností.

K dnešnému dňu môžem rád skonštatovať, že máme podpísaných 22 pracovných zmlúv, zabezpečené potrebné oblečenie a pomôcky, materiálne vybavenie a od 16. 8. 2021 ideme realizovať prvé zákazky. Pod tento výsledok som sa, samozrejme, nepodpísal sám, ale musím vyzdvihnúť veľkú ochotu, pomoc a súčinnosť zo strany vedenia mesta Martin, najmä p. zástupkyne Tatiany Červeňovej a všetkým pracovníkom odborov a oddelení

Pri práci v ZŠ s MŠ Podhájska

foto: TV Turiec

mestského úradu, pracovníkom regionálneho centra IA MPSVaR Žilina za cenné rady a usmernenia, vďaka ktorým sme dosiahli optimálne využitie takého krátkeho času od vzniku po realizáciu prvých zákaziek, ale aj Úradu práce, soc. vecí a rodiny v Martine za koordináciu a pomoc pri posúdení zákonných podmienok uchádzačov.

Pokiaľ sa týka konkrétnej vízie smerovania Sociálneho podniku mesta Martin, v prvom rade musíme mať na pamäti hlavný cieľ, ktorým je dosahovanie merateľného pozitívneho sociálneho vplyvu poskytovaním

Zamestnanci podniku

foto: TV Turiec

spoločensky prospešných služieb v oblasti regionálneho rozvoja a zamestnanosti. Postupným rozširovaním plánujeme pôsobiť v oblasti environmentálnych projektov, napr. spoločne s nadáciami alebo neziskovými

organizáciami, podporenie projektov start-upov, podpora získavania technických a remeselných zručností, zručností v informačných technológiách pre bežnú komunikáciu s úradmi, štátom a podobne. Pokiaľ sa podarí získať záujemcov pre novovytvorené miesta súvisiace s uvedenými činnosťami, bude to potvrdenie správnosti tohto smerovania. Budeme určite čerpať aj zo skúseností iných sociálnych podnikov, ktoré sú už na trhu dlhšie.

Sú nejaké projekty rozbehnuté už teraz?

Áno, jeden zaujímavý pripravujeme, avšak zatiaľ nemôžeme poskytnúť konkrétnejšie informácie, môžeme povedať, že pripravujeme projekt s účasťou viacerých subjektov, o ktorom sa verejnosť dozvie už čoskoro.

Ovplyvní Sociálny podnik mesta Martin nejakým spôsobom život v meste? Pociťia jeho prítomnosť všetci obyvatelia mesta?

Tak verím, že áno, už len tým, že už teraz

sme vytvorili 22 nových pracovných miest a budeme pokračovať v rozširovaní činností a prác pre zakladateľa, teda mesto Martin, ale chceme čast' služieb a prác realizovať priamo aj pre občanov mesta, lebo nám to legislatíva umožňuje. Pôjde o práce najmä pre seniorov, ktorí sú najviac odkázaní na pomoc najmä pri starostlivosti o domácnosť, o svoju nehnuteľnosť a fyzicky nevládzu si toto zabezpečiť sami.

Kde sa môžu obrátiť potenciálni záujemcovia o prácu alebo tí, ktorí by pri vytváraní sociálneho podniku chceli pomôcť?

Pracovné ponuky zverejňujeme prostredníctvom portálu ISTEP.sk, kde zájemci o zamestnanie promptne reagovali, ďalej prostredníctvom už aj našej web stránky www.rspmartin.sk, kde máme kontaktný formulár, ale aj prostredníctvom TV Turiec a Martinských novín.

Mesto Martin

Stanovisko Turiec, a. s., k prešetrovaniu parkovania

■ **Stanovisko k upovedomeniu Úradu špeciálnej prokuratúry o odstúpení podania vo veci Návrhu koncepcie regulácie parkovania spojenej s výstavbou parkovacích domov v mestských častiach mesta Martin**

Ilustračná foto

zdroj: TV Turiec

Na sociálnych sieťach sa v súvislosti s našou spoločnosťou TURIEC, a. s., objavujú informácie o tom, že bolo podané oznámenie o podozrení zo spáchania trestného činu machinácií pri verejnom obstarávaní a verejnej

dražbe a konanie vedie Národná kriminálna agentúra.

Spoločnosť TURIEC, a. s., sa týmto dôrazne ohradzuje voči informáciám, ktoré sa objavujú na sociálnych sieťach ohľadom spáchania akéhokoľvek trestného činu v súvislosti s realizáciou parkovacej politiky v meste Martin.

Nemáme vedomosť o tom, že by v spojitosti s parkovacou politikou, prípadne výstavbou parkovacích domov v meste Martin, orgány činné v trestnom konaní začali trestné stíhanie, resp. bolo vznesené obvinenie voči konkrétnej osobe zo spáchania trestného činu proti hospodárskej disciplíne, prípadne iného trestného činu.

Naša spoločnosť konzultovala s Úradom pre verejné obstarávanie otázky, či je povinná vybrať dodávateľa stavebných prác pri výstavbe parkovacích domov na základe verejného obstarávania.

Úrad pre verejné obstarávanie explicitne

nepotvrdil, že naša spoločnosť je verejným obstarávateľom v zmysle zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „ZVO“), a že sme povinní vybrať dodávateľa stavebných prác na výstavbu parkovacích domov prostredníctvom verejného obstarávania.

Napriek tomu sa TURIEC, a. s., spolu s vedením mesta rozhodli už vo februári tohto roku túto vec verejne obstaráť. T. č. naša spoločnosť zhromažďuje všetky potrebné doklady pre riadne vyhlásenie verejného obstarávania v zmysle ZVO tak, aby výstavba parkovacích domov v rámci mesta Martin prebehla v súlade s ustanoveniami ZVO ako aj ďalšími platnými všeobecne záväznými právnymi normami.

V neposlednom rade je potrebné uviesť, že do dnešného dňa nebola v súvislosti s výstavbou parkovacích domov uzatvorená nijaká zmluva o dielo so žiadnym dodávateľom stavebných prác.

TURIEC, a. s.

Čo je nové v Dopravnom podniku mesta Martin

■ **O najnovších krokoch v podniku informoval poslancov na augustovom rokovaní konateľ Ján Slamka.**

Okrem toho, že DPMM má prenajaté kancelárie na Flámskej ulici, má už aj 8 zamestnancov. Ide o vedúcich technického, dopravného či ekonomického oddelenia. Čo sa týka samotných vodičov autobusov, po dohode so súčasným prevádzkovateľom SAD Žilina a OZ KOVO je pred podpisom zmluva o prechode práv a povinností na plynulý prechod zamestnancov.

Pred podpisom je zmluva o dodávke CNG paliva. Dodávateľ je povinný zabezpečiť dodávku paliva pre potreby DPMM aj v prípade, že by sa do konca roka 2021 nestihla výstavba samotnej CNG čerpacej stanice.

Buduje sa samotná identita a celková vízia podniku.

Ukončený je aj proces získania licencie na prevádzkovanie osobnej dopravy ako svojej hlavnej činnosti.

Vedeniu mesta Martin bol predstavený, za-

iaľ pracovný harmonogram dopravy a jednotlivých liniek.

Pravidelne zasadá aj dozorná rada a priebeh prípravných prác sleduje aj dopravná komisia.

Michala Uherčíka zaujímala otázka parkovania autobusov a miesta na opravy. Prebiehajú swot analýzy pre a proti tak, aby bola vybraná jedna z dvoch alternatív, tá hospodárnejšia.

Podľa Stanislava Thomku je vidieť, že sa to hýbe.

TV Turiec

Po letnej prestávke zasadli mestskí poslanci opäť do lavíc

■ Na augustovom mestskom zastupiteľstve, vo štvrtok 26. augusta 2021, sa okrem iného, rokovalo o zvýšení základného imania v Sociálnom podniku, o žiadosti zo Štátneho fondu rozvoja bývania pre CSS na Ul. Škultétyho, o využiteľnosti pozemkov na Bukovinách, ktoré mesto Martin získalo od Armády SR, či o rozdelení dotácií. Prezentovaný bol aj upravený projekt na revitalizáciu Námestia Svetozára Hurbana Vajanského.

Zvýšenie základného imania

Sociálny podnik mesta Martin už má prvých 22 zamestnancov, 13 z nich je zo znevýhodneného prostredia a podnik získal na refundáciu ich mzdy prostriedky z ÚPSVAR vo výške takmer 10 000 € mesačne. Tie však prídu na účet až po 3 mesiacoch. Podnik už má aj prvé zákazky na prevažne murárske práce. Prostriedky sa tak použijú na mzdy, nákup pracovných prostriedkov, strojov a zariadení. MsZ schválilo zvýšenie imania o 90 000 €. „Takáto forma pomoci vlastnej spoločnosti je istejšia ako poskytnutie pôžičky,“ ozrejmila vedúca ekonomického oddelenia Marta Ostrodická.

CSS na Ul. Škultétyho

Demografická krivka je neúprosná a aj mesto Martin má prestarnuté obyvateľstvo, výstavba DSS a CSS sa preto stala nevyhnutnosťou. Po odsúhlasení poslancami bola podaná žiadosť na Štátny fond rozvoja bývania, na výstavu Domu sociálnych služieb na Podháji s obstarávacou cenou 3,3 milióna eur.

Po rozsiahlej diskusii poslanci odsúhlasili podanie aj ďalšej žiadosti a to na rekonštrukciu a výstavbu Centra sociálnych služieb na Ul. Škultétyho s obstarávacím nákladom takmer 1,4 milióna eur. „Nech vzniknú DSS a CSS, ale navrhované zdroje financovania sú drahé a samosprávy o ne nemajú záujem,“ povedal Michal Uherčík. Viceprimátor Rudolf Kollár: „Práve naopak. ZMOS rokuje s vládou SR o nastavení ešte lepších podmienok v ŠFRB a samosprávy sa bijú o to, aby bolo viac takýchto možností.“ Stanislav Thomka: „Treba sa pozeráť po projektových peniazoch z európskych fondov.“ Imrich Žigo: „Keď boli výzvy, mali sme projekt, no žiaľ, nespĺňali sme podmienky.“ Zdenko Kozák: „Teraz máme možnosť to využiť. Som rád, že ideme do toho.“

„Prostriedky zo ŠFRB sú pre samosprávy výhodné, nakoľko nevstupujú do celkového dlhu mesta, úrok je rovnaký počas celej doby splácania, ktorá je 40 rokov. Na rozdiel od komerčných úverov, ktoré sú najviac na 15 rokov,“ vysvetlila Marta Ostrodická.

Zmena územného plánu na Bukovinách

Mesto Martin je výlučným vlastníkom viac ako 600 000 m² pozemkov v lokalite Bukoviny. Predmetom rokovania bolo zadanie pre ÚHAM a ÚHI navrhnuť postup komplexného riešenia s dôrazom na využitie pozemkov vo vlastníctve mesta ako lokality pre realizáciu individuálnej výstavby, hromadnej bytovej výstavby, vrátane občianskej vybavenosti a budovania inžinierskych sietí.

V rozsiahlej diskusii viacerí poslanci (Michal Uherčík, Róbert Gajdoš, Stanislav Thomka) upozorňovali na možné environmentálne záťaž, nakoľko sa v tomto území nachádza tankodrom, odkalisko či strelnica. Vyskytujú sa tu čierne skládky a nezanedbateľná je aj bezprostredná prítomnosť skládky komunálneho odpadu. Poslanci nakoniec tento materiál podporili s pripomienkou, aby sa k rokovaniam prizvali aj vlastníci susediacich pozemkov.

Rozdelenie dotácií

Najviac finančných prostriedkov rozdelila **komisia kultúry**. A to na činnosť Maďarského spolku (1 500 €), Yafura fest (1 500 €), Medzinárodný cestovateľský festival – XI. ročník Bez hraníc (1 500 €), Malý Vietnam v amfiteátri (1 500 €), sprievodný pouličný program Scénickej žatvy – „Divadlo k ľuďom“ (1 500 €), Fotografiu v meste (2 800 €), Fénix s umením (1 400 €), Slovesnú jar (3 000 €), Návraty – 180. výročie Andreja Kmeťa (500 €), calma community – na spoMALUJ (500 €), Crea-edu na nový mural (10 000 €), oživenie Múzea slovenskej dediny a výstavu Nižšia šľachta v Turci (900 €), Fotografia 2021 – fotoklub Karola Plicku (1 500 €), 16. ročník Dotyky a spojenia (10 000 €), 60 rokov vodáctva v Turci (1 500 €), festival Črepiny času (2 000 €), multižánrový festival Môj proces č. 5 (2 000 €), Friday Mass Open Air (1 500 €), otvorenia divadla v SZUŠ Maše Haľamovej (2 000 €), činnosť v KC Museum (3 000 €), Ži a nechaj žiť – festival medikov (3 000 €), Scénická žatva

2021 (2 000 €), Roots festival (1 500 €), 15. výročie SZUŠ A. Stodolu (700 €), Klasika na scéne (3 000 €), Sommelier klub (1 500 €), Urban spirit (1 200 €), Kultúrna platforma (3 500 €) a Hudba v záhrade (3 000 €)

Komisia školská rozdelila 10 000 € – bližšie na str. 9.

Komisia regionálneho rozvoja a cestovného ruchu podporila starostlivosť o jazierko pri Hrádku (2 500 €), festival Hory a mesto Martin – Noc horských filmov (1 600 €), interaktívny det-ský náučný chodník pri Bagarovej chate (1 600 €), pešie prehliadky po meste Martin (1 500 €), Návraty – Prírodné vodné bohatstvo Turčianskej záhrady (650 €), stretnutie Karpatskomeckého spolu a Maďarského spolku (500 €), činnosť Rádioklubu OM3KHT (300 €), rozšírenie vodáckeho športu medzi aktívnu spoločnosť (300 €), Letné biatlonové preteky pre ZŠ regiónu Turiec (300 €).

Komisia životného prostredia, verejného poriadku a požiarnej ochrany podporila pravidelnú očistu okolo chodníka zdravia pri ZŠ T. Zanolita (1 500 €), očistu mestských pozemkov prostredníctvom DHZ Záturčie (1 500 €) a revitalizáciu školského átria pri SZUŠ A. Stodolu (2 500 €).

Revitalizácia Námestia S. H. Vajanského

Návrh programu počítal aj s informatívnou správou o zámere obnovy Námestia S. H. Vajanského. Mestská rada navyše navrhla požiadať peňažné ústavy o predloženie indikatívnych ponúk na poskytnutie úveru vo výške cca 3,2 milióna €. Na základe návrhu Imricha Žiga nebol však tento bod zaradený do schváleného programu. O námestí sa však hovorilo v bode Rôzne. Víťaz súťažného návrhu, ktorý pochádza z roku 2008, architekt Imrich Pleidel predniesol upravený projekt na základe nových skutočností. Ako sú: noví vlastníci susediacich objektov, výstavba nového multicentra s bytmi v priestore bývalej Neografie, prestavba DO Strojár, zmena dopravnej obslužnosti a pod.

Tento návrh už nepočíta s podzemnými garážami a je vytvorený na oveľa menšej ploche ako ten pôvodný, ktorý mal stáť 8 miliónov €. Zachovaná má byť väčšina zelene, vytvorené majú byť miesta na aktívny oddych či nová pochádzková fontána.

TV Turiec

Upozornenie na splatnosť daní a poplatkov

Mesto Martin si dovoľuje pripomenúť svojim občanom blížiac sa termíny splátok miestnych daní a poplatkov:

1. splátka poplatku za komunálne odpady je splatná 31. 8. 2021,
2. splátka dane z nehnuteľností je splatná 31. 8. 2021,
3. splátka dane z nehnuteľností je splatná 30. 9. 2021.

Osobnosti Martina ocenené Žilinským krajom

■ V priestoroch Národného domu v Martine boli aj v tomto roku ocenené významné osobnosti Žilinského samosprávneho kraja. Medzi ocenenými nechýbali ani traja Martinčania, ktorí si z rúk predsedníčky Žilinského samosprávneho kraja Eriky Jurinovej prevzali dňa 19. júna 2021 ceny a pamätné plakety ŽSK.

Jaroslav Lúčan – Cena ŽSK za výnimočný prínos v oblasti liečby pacientov so stómiou a za dlhoročnú charitatívnu a pedagogickú činnosť.

Zora Mintalová Zubercová – Pamätná plaketa ŽSK za celoživotný prínos v oblasti etnografie, muzeológie, výskumu slovenských ľudových tradícií a ich prezentáciu v populár-

no-náučnej literatúre, pri príležitosti životného jubilea 70 rokov.

Jaroslav Budz (in memoriam) – Pamätná plaketa ŽSK za preukázanie mimoriadnej odvahy a statočnosti pri záchrane životov.

Bruno Horecký

Pomaly sa končiace Kultúrne leto mesta Martin patrilo všetkým

■ Vďaka Kultúrnej scéne a mestu Martin si Martinčania po dlhej pandemickej prestávke mohli užiť naozaj bohaté kultúrne leto. Koncerty na Divadelnom námestí, či v záhrade Turčianskej galérie naplnili centrum mesta.

Hneď ako bolo koncom mája avizované uvoľnenie opatrení spojených s covidom si v Kultúrnej scéne povedali, že na leto namiňujú taký program, aby si v ponuke našli to svoje všetky generácie. Priestor dali nielen celoslovensky populárnym umelcom, ale aj domácim skupinám, spevákom či hercom.

Všetko to odštartovala skupina Ščamba a o niekoľko dní skupina Lojzo, ktorá svojim vystúpením oslávila aj 30 rokov existencie skupiny. Všetci, ktorí prišli cielene, alebo iba prechádzali pešou zónou sa dobre zabavili na hitoch ako Na centrálnom trhovisku či Anča si drahá ako Volvo. Milovníci hitov skupiny Beatles sa vrátili do sedemdesiatych rokov vďaka mladíkovi z východu, ktorí si hovoria The Backwards.

V galerijnej záhrade dostali priestor rokové

zoskupenie The Rockin' Two, speváčka Karin Sarkisjan, dámske spevácke zoskupenie 4 L'amour, jazzové zoskupenie ViacMenejTrio, Barbora Botošová band, noriss a KAPELA & SOŇA, Zbojband a Nebeská muzika. Na večeri nesmrteľných melódií zazneli árie a piesne od A. W. Mozarta či G. Verdiho.

Polemic v Amfiku

zdroj: Kultúrna scéna

To, že Martinčanom kultúrne podujatia naozaj chýbali, ukázali na štyroch veľkých koncertoch v amfiteátri. Povolenu kapacitu pre hromadné podujatia v exteriéri, 1 000 divákov, sa podarilo naplniť už niekoľko dní pred samotnými koncertmi.

Juraj Hnilica na tretí pokus pokrstil svoj nový album Galantný jeleň. Na pódiu vystúpila aj jeho manželka, pre ktorú to bol debut a hneď sa stala miláčikom publika.

Martinčania sa výborne zabávali na hitoch skupiny No Name. Predskokanom bola skupina Team Revival Martin, ktorú domáci veľmi dobre poznajú a spolu s ňou aj pesničky Paľa Haberu.

Na vystúpenie Polemicu všetkých pripravila skupina Homo Sapiens a koncert Horkýže

Slíže organizátori spojili s koncertom Oravia Deep Purple.

Námestie na Severe oživilo tóny dychovky v podaní Dychovej hudby Strečnianka. Spevácku skupinu Lúč domáci tiež veľmi dobre poznajú.

Nedeľné popoludnia boli počas dvoch letných mesiacov určené deťom. Každý týždeň bola na programe iná rozprávka. Deťom ukázali svoje umenie bábkoherci z divadla Babscénus, Pod balkónom, Zo šuflíka, Portál a Lienka. Deti sa veľmi dobre bavili aj pri vystúpení Klauna Adyna, Šaška Fjodora či na Ceste okolo sveta v podaní Fifa a Vierky.

Fifo a Vierka v záhrade

zdroj: Kultúrna scéna

No Name v Amfiku

zdroj: Kultúrna scéna

Na Divadelnom námestí zaparkoval na 4 dni aj známy Bažant Kinematograf. Milovníci neprofesionálneho divadla s tešili aj na 99. ročník Scénickej žatvy. Žiaľ, tú 1. deň pred slávnostným otvorením, museli zrušiť z dôvodu pozitivity člena organizačného tímu a s tým spojenou karanténou.

Dúfame, že festival profesionálneho divadla Dotyky a spojenia, ktorý je naplánovaný od 6. septembra nič nenaruší.

TV Turiec

Zamyslenie nad končiacim sa letom

Slnčné lúče pomaly, ale isto strácajú na svojej intenzite a pomaličky sa k nám vkráda jeseň. Leto bolo, po uvoľnení pandemických opatrení, aktívne a konečne sa na tvárach začali objavovať úsmevy. Deti si naplno užívali prázdniny. Vysvedčenia odložili do šuplíka a venovali sa oddychu. Očividne si to s rodičmi užívali. Bolo to vidno aj na spoločných prechádzkach, ale aj na cyklistických chodníkoch, kde spojili príjemné s užitočným. Zostala som milo prekvapená, keď som spoločne stretala rodičov a deti pri návšteve napríklad aj na Národnom cintoríne v Martine, kde si pozerali hroby dejateľov. Niekedy boli tieto rozhovory veľmi zaujímavé, deti sa snažili svojim rodičom odovzdať aj svoje vedomosti čo sa naučili síce pri dištančnom vyučovaní, ale vidieť napríklad hrob spisovateľa, ktorý ich počas školského roka zaujal,

alebo o ktorom si prečítali v encyklopédii, naozaj priniesol obohatenie vedomostí na oboch stranách. Nečakala som, že deti budú tak vyhľadávať informácie o minulosti. Milo ma to prekvapilo. Tento rok si celé rodiny nachádzali viac spoločných aktivít aj v prírode alebo pri športových aktivitách. Rodiny strávili spoločne viac dní, lebo nie každá rodina trávila dovolenku v zahraničí. Pod výpadok príjmov sa podpísala pandémia a tak v rámci možností sa dovolenkovalo možno viac doma. Zjavne to prospelo obom stranám, lebo oveľa viac vyhľadávali kultúrne podujatia, ale aj múzeá a, v neposlednej miere, aj turistické chodníky boli plnšie ako po minulé roky. Možno si to málokto všimol, ale po cestičkách v našej krásnej turčianskej prírode si vykračovali celé rodiny, niekedy aj tri generácie. A to bol ten správny čas aj na ko-

munikáciu, lebo kde sa lepšie porozprávate bez zhonu a stresu ako na prechádzke v lone prírody, alebo len tak oddychujúc na lavičke v parku. Neraz sa naša ľubozvučná slovenčina miešala s východniarskym alebo napríklad záhoráckym nárečím. Pandémia nám, za posledné dva roky, veľa vecí vzala, ale určite nám aj niečo pozitívne dala. Dala nám aspoň cez leto čas na stretnutie s blízkymi, ktoré počas prísnych opatrení boli obmedzené. Leto ukázalo, že nám na blízkych záleží a dokážeme si vychutnávať ich prítomnosť. Toto leto nebolo o doložení detí ku starým rodičom na opačný koniec Slovenska, toto leto bolo o úprimných stretnutiach celých generácií uvedomujúc si, že nabudúce už môže niekto z tých, na ktorých nám záleží pri stretnutí chýbať...

Jana Cikhartová

Otázka pre advokátku

JUDr. Silvia Tatarková

■ **S manželkou sa ideme rozvádzať a mám pár otázok ohľadne bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Čo všetko patrí do bezpodielového spoluvlastníctva manželov? Kedy**

vzniká a zaniká bezpodielové spoluvlastníctvo? Akým spôsobom sa dá bezpodielové spoluvlastníctvo vyporiadať?

Bezpodielové spoluvlastníctvo manželov (ďalej len „BSM“) je inštitútom, ktorý je upravený v Občianskom zákonníku. Právna veda definuje, že BSM je základnou formou usporiadania vzťahov medzi manželmi. Môže vzniknúť výlučne len medzi manželmi. Zákon priamo reguluje, čo všetko patrí do BSM a podľa Občianskeho zákonníka je tým „všetko, čo môže byť predmetom vlastníctva a čo nadobudol niektorý z manželov za trvania manželstva, s výnimkou vecí získaných dedičstvom alebo darom, ako aj vecí, ktoré podľa svojej povahy slúžia osobnej potrebe alebo výkonu povolania len jedného z manželov, a vecí vydaných v rámci predpisov o reštitúcii majetku jednému z manželov, ktorý mal vydanú vec vo vlastníctve pred uzavretím manželstva alebo ktorému bola vec vydaná ako právnomu nástupcovi pôvodného vlastníka.“

V prípade, že chceme zistiť, čo všetko patrí do BSM, rozhodujúcim momentom je dátum uzatvorenia manželstva. Uzatvorením manželstva vzniká BSM a je možné nadobudnúť majetok, ktorý sa stane majetkom v BSM. Všetko čo bolo nadobudnuté jedným z manželov

od momentu vzniku manželstva sa stáva majetkom, ktorý nepatrí do výlučného vlastníctva jedného z manželov, ale do BSM.

Výnimky, ktoré podľa ustanovenia nepatria do BSM sa nadobudnutím nezariaďujú do BSM, ale sú súčasťou výlučného vlastníctva jedného z manželov. Manžel, ktorý uzavrel manželstvo má vlastnícke právo spolu s druhým manželom k majetku, ktorý je súčasťou BSM, a aj k majetku, ktorý je jeho výlučným vlastníctvom.

Spôsoby zániku BSM sú tiež upravené v Občianskom zákonníku. BSM úzko súvisí s existenciou manželstva, preto ak zanikne manželstvo, zanikne aj BSM. Manželstvo zaniká smrťou jedného z manželov alebo rozvodom. Existujú aj prípady, kedy môže BSM zaniknúť už počas trvania manželstva. Návrh na zrušenie BSM môže podať manžel, ktorý oprávnenie na podnikateľskú činnosť nemá a domáhať sa zrušenia BSM za trvania manželstva, ak druhý manžel podniká. Zo závažných dôvodov, najmä ak by ďalšie trvanie BSM odporovalo dobrým mravom, súd môže na návrh jedného z manželov zrušiť BSM aj za trvania manželstva.

Pri vyporiadaní BSM je dôležité určiť, ktoré veci patria do BSM, aby bol predmet majetkového vyporiadania jasný. Ako sme už naznačili, dôležitým momentom je okamih vzniku manželstva. BSM zaniká a dá sa vyporiadať až od momentu skončenia manželstva – vo Vašom prípade dňom právoplatnosti rozsudku o rozvode.

Zaniknuté BSM je možné vyporiadať dohodou, v ktorej sa určí, ktorý majetok ostane vo vlastníctve manžela, a ktorý vo vlastníctve manželky. Je dôležité uviesť, že vyporiadanie

BSM nemusí byť písomné, ale môže ísť aj o ústnu dohodu. Písomné vyporiadanie BSM musí byť v prípade, ak predmetom vyporiadania je nehnuteľnosť. V prípade uzatvorenia ústnej dohody o vyporiadaní BSM, sú si bývalí manželia povinní na požiadanie vydať písomné potvrdenie o tom, akým spôsobom si rozdelili zaniknuté BSM. Napriek tomu odporúčame uzavrieť písomnú dohodu o vyporiadaní BSM aj keď predmetom vyporiadania nebude nehnuteľnosť.

V prípade, že nie je možné uzavrieť dohodu, môže ktorýkoľvek z manželov podať návrh na vyporiadanie BSM na súd, ktorý rozhodne podľa všeobecných zásad, ktoré sú uvedené v Občianskom zákonníku. Súdne spory sú finančne náročné, pričom hodnota trov konania sa vypočíta z celkového vyporiadavaného majetku.

Pozornosť treba upriamiť na skutočnosť, že pokiaľ do troch rokov nedôjde k vyporiadaniu BSM dohodou, alebo nedôjde k podaniu návrhu na vyporiadanie BSM súdnou cestou, platí, že hnutelné veci ostanú vo vlastníctve toho z manželov, ktorý ich užíva pre svoju potrebu, potrebu svojej rodiny alebo domácnosti. Nehnutelné veci sa stanú podielovým spoluvlastníctvom bývalých manželov a ich podiely budú rovnaké.

Podľa nášho názoru je potrebné v prvom rade zvážiť, či nie je možné manželstvo ešte zachrániť. V prípade pevného rozhodnutia je najlepšou možnosťou vyporiadať BSM po rozvode manželstva dohodou, ktorá bude konsenzom rozvedených manželov a ich nárokov a potrieb. Vyporiadanie BSM dohodou je určite lacnejšie riešenie a časovo kratšie, než súdny spor.

Silvia Tatarková

Dotácie z komisie školstva

■ **Komisia školstva, vzdelávania a mládeže MsZ v Martine na svojom augustovom rokovaní posudzovala projekty a rozdeľovala finančné prostriedky na tieto projekty v oblasti školstva a vzdelávania na základe žiadostí podľa VZN č. 130.**

Z rokovania komisie

foto: TV Turiec

Do stanoveného termínu 30. 6. 2021 prišli žiadosti od 20 subjektov. Komisia rozdelila 10 000 eur všetkým žiadateľom.

1. Súkromná základná umelecká škola, A. Stodolu 60, Martin, na účel:

„15. výročie založenia školy“ – vo výške 700 €
„I. FESTIVAL SÚZUŠ – Týždeň edukačných aktivít žiakov hudobného a výtvarného odboru“ – vo výške 300 €

2. SRRZ – RZ pri Materskej škole, Š. Furdeka 1, Martin, na účel:

„30. výročie založenia Materskej školy, Š. Furdeka 1, Martin“ – vo výške 750 €

3. Základná škola s materskou školou pri zdravotníckom zariadení, na účel:

„Výtvarná tvorivosť detí hospitalizovaných v UNM – kalendár prác detí na kalendárny rok 2022“ – vo výške 300 €

4. OZ Podoby slova, na účel:

„Návraty – Božena Slančíková-Timrava – 70. výročie úmrtia“ – vo výške 300 €

5. Súkromná základná škola Tomáša Zanovita, na účel:

„Týždeň edukačných aktivít“ – vo výške 300 €

6. Súkromná materská škola Tomáša Zanovita, na účel:

„Týždeň edukačných aktivít“ – vo výške 300 €

7. Dobrovoľný hasičský zbor Martin-Záture, na účel:

„Zabezpečenie preventívno-výchovnej činnosti, besedy, ukážky pre základné a materské školy na území mesta Martin“ – vo výške 500 €

8. Dobrovoľný hasičský zbor Martin, na účel:

„Celoslovenská súťaž v literárnom prejave“ – vo výške 300 €

9. Územná organizácia DPO SR Martin, na účel:

„Hasiči očami detí – výtvarná súťaž“ – vo výške 300 €

10. AMAVET klub č. 549, na účel:

„Súťaž autonómnych robotov RoboRAVE 2021“ – vo výške 300 €

11. Informačné centrum mladých, n. o., na účel:

„Správna životospráva a zdravý životný štýl“ – vo výške 300 €

12. Spoločnosť pre predškolskú výchovu, na účel:

„Možnosti modernizácie materských škôl a skvalitňovanie predprimárneho vzdelávania“ – vo výške 700 €

13. Stredná odborná škola dopravná, na účel:

„Študuj dopravu – 150. výročie Košicko-Bohumínskej trate“ – vo výške 300 €

14. Umelecké zoskupenie detí z detských domovov, znevýhodnených komunít a ich priateľov Fénix, na účel:

„SMErom k sveTU 2 – Fénixove umenie“ – vo výške 700 €

15. Stredná priemyselná škola technická, na účel:

„70-ročnica založenia školy – slávnostné zhromaždenie“ – vo výške 750 €

16. Súkromná spojená škola, Ul. J. Lettricha č. 3, Martin, na účel:

„100 rokov bez Hviezdoslava, 50 rokov bez Benku, ale 15 rokov s nami! – oslava 15. výročia školy“ – vo výške 700 €

17. SRRZ – RZ pri Základnej škole s materskou školou, Priehradná 2300/11, Martin, na účel:

„Viem, čo viem? – okresná dejepisná súťaž“ – vo výške 300 €

„Od nás pre Vás – folklórne predstavenia našich najmenších pre obyvateľov DDS v Martine, Priekope a Vrútkach“ – vo výške 700 €

18. LEPORELO, o. z., na účel:

„Denný letný tábor „Z rozprávky do rozprávky““ – vo výške 300 €

19. Súkromná základná umelecká škola, Maše Haľamovej 21, Martin, na účel:

„Vianočný koncert SZUŠ Maše Haľamovej 2021“ – vo výške 300 €

„Besedy s osobnosťami v odboroch SZUŠ Maše Haľamovej 2021“ – vo výške 300 €

20. KRÓNERKA, na účel:

„Animovaná škola hrou“ – vo výške 300 €

Bruno Horecký

Bývalí vojaci boli pasovaní za Rytierov delostrelectva

■ **V piatok večer 20. augusta sa v Spojenej škole stretli po 50 rokoch absolventi Vojenskej odbornej strednej školy delostreleckej.**

Pôvodne sa malo stretnúť 46 bývalých spolužiakov, no niektorí, hlavne tí, ktorí žijú v susedných Čechách sa pre pandemické opatrenia nemohli zúčastniť a tak si na svoje študentské časy prišlo zaspomínať 33 bývalých spolužiakov, bývalých vojakov, dnes pánov v najlepších rokoch. Ako nám prezradil jeden z nich, Emil Hrivňák, pplk. v. v., takéto stretnutia si spolužiaci organizujú pravidelne už 11 rokov, no to tohtoročné bolo iné. Bolo

Absolventi pri preberaní radu

foto: TV Turiec

špeciálne, výnimočné a slávnostné. „My sme sa teraz stretli a pripomenuli si aj našich veliteľov, vychovávateľov, ktorí nás všetkých for-

movali od 15. rokov. Tých, ktorí ešte žijú, sme si zavolali a za našu spoločensko-občiansku organizáciu Česká a Slovenská obec delostrelectva sme udeľovali vyznamenania Rytier delostrelectva a Rad Rytierov delostrelectva,“ prezradil Emil Hrivňák. Medzi ocenenými, mimochodom, nechýbal ani on sám. Za aktívnu službu, výkon funkcie, za zásluhy, rozvoj, podporu a propagáciu raketového vojska a delostrelectva mu bol udelený Kríž Rytier delostrelectva. „Som veľmi rád a veľmi hrdý na takéto vzácné vyznamenanie, ktoré mi dali moji kolegovia, moji bývalí spolužiaci,“ uzavrel s pokorou Emil Hrivňák. **TV Turiec**

Zbierka školských pomôcok

**Dom charity sv. Krištofa vás prosi
o darovanie školských pomôcok
pre deti a núdzne rodiny z Martina
a okolia. Vďaka darovaným pomôckam
budú môcť aj deti zo sociálne slabších rodín,
krízových centier a detských domovov prísť
do školy pripravené a získajú tak šancu
na plnohodnotné vzdelávanie
a lepšiu budúcnosť.
Ďakujeme!**

Dom charity sv. Krištofa, Kollárova 24,
036 01 Martin tel. č.: 043/427 06 51
dchkristof.mt@gmail.com www.charitaza.sk

MARTIN

CVČ KAMARÁT SA PRIPRAVUJE NA NOVÝ ŠKOLSKÝ ROK

Prázdninový čas je v CVČ Kamarát Martin nielen obdobím organizovania letných táborov pre deti a mládež, ale aj obdobím intenzívnej prípravy nového školského roka.

Avizované sťahovanie do nových priestorov sa nakoniec nekonalo, a tak našich členov opäť privítame v priestoroch A. Kmeťa 22, Martin, ale aj v elokovaných pracoviskách v základných školách, v športoviskách v Martine, Priekope, Diakovej, v Komunitnom centre Bambusky a ostatných priestoroch, kde už viac rokov realizujeme našu záujmovú činnosť.

Teší nás, že sa naše rady opäť rozšírili, podarilo sa nám získať nových spolupracovníkov, rozšíriť ponuku činností a zaradiť do nej mnohé novinky.

Každoročne zaznamenávame zvýšený záujem o aktivity pre tých najmenších. Tento rok pre nich opäť otvárame Tanečnú prípravku a pribudne Balet. Pre deti, ktoré rady tvoria, je určené Farebné hranie, pre malých objaviteľov Nezbedkove dobrodružstvá a Zázračný svet hier.

Mysleli sme, samozrejme, aj na väčších. V oblasti pohybu pribudne Roppe skipping, Self defense, Tabata, Gumkáči, pokračujeme v osvedčených aktivitách v záujmových útvaroch Jumping, Gymnastika, Lezecký, Kolkársky, Strelecký, Hasičský, Stolný tenis, Bedminton, Fitness, Atletika, Jazdenie. V našej ponuke nechýbajú ani kolektívne športy – futbal, minihádzaná, hokejbal, vodné pólo. Aj tanečníci si majú u nás z čoho vybrať. Môžu vyskúšať moderný tanec, hiphop, break dance, folklór, balet.

V Kamaráte sme mysleli aj na tých, ktorým je blízke výtvarné umenie, sú zruční a chcú niečo nové tvoriť. V tejto oblasti nám pribudli záujmové útvary Graffiti a Street art, Sochy z plastu, opäť máme v ponuke Fotografický, Šperkársky, Výtvarný ateliér a tvoriť sa bude aj v našej „recyklovni“ v záujmovom útvare s názvom Gombík a v našej kuchyni a cukrárskej dielni – Dobroty. Po dlhšej pauze máme opäť v ponuke aj divadelné a jazykové, literárne a mediálne záujmové útvary a úplnou novinkou by mala byť Kamarátska hudobná skupina. Technicky a počítačovo zručných chceme zaujať Microbit robotikou a v ponuke zostávajú aj obľúbený Minecraft a Programko.

Opäť sme nezabudli ani na deti, ktoré nemajú úplne jasno, čo ich najviac baví. Stačí, keď sa prihlásia do „Zašivárne“. Tu bude priestor na relax a zábavu v podobe hier (x-box, stolný tenis, hracie stoly, PC hry, spoločenské hry), ale aj možnosť urobiť si domáce úlohy alebo projekty do školy.

Vždy iný a pestrý program, nové vedomosti a skúsenosti, stretnutia so zaujímavými ľuďmi, nové kamarátstva, ale aj veľa zábavy a aktívne stráveného času. Aj takto by sme v skratke mohli zhrnúť, o čo sa v CVČ Kamarát Martin neustále snažíme.

A ešte pár dôležitých informácií na záver. Odpovede na vaše otázky k záujmovej činnosti vám radi poskytneme priamo v CVČ, odpovieme na vaše telefonické aj mailové otázky. Kompletnú ponuku činností nájdete aj na našej webovej stránke www.cvcamarat.eu a aj v martinských základných školách, ktoré sú elokovanými pracoviskami CVČ. A ešte to najdôležitejšie – žiadosť o prijatie do CVČ pre tento školský rok je potrebné doručiť do Kamaráta do 15. 9. 2021.

A. Leštinská, riaditeľka CVČ

 KAMARÁT
CENTRUM VOĽNÉHO ČASU

Pod'akovanie za rekondičný pobyt

■ Hlavnou úlohou ZPMP (Združenie na pomoc deťom s mentálnym postihnutím) je zmierniť dopad ich choroby na nich samých, ale v neposlednom rade aj rodín, v ktorých žijú.

Členovia združenia pri zábave

foto: autor

Vytrhnúť tieto rodiny z únavného stereotypu v čo najväčšej miere. Organizujeme pracovné, náučné aj zábavné aktivity, ktoré napomáhajú rozvoju jemnej motoriky a vlastne celkovému rozvoju osobnosti pre ľahšiu integráciu do spoločnosti. Nakoľko tieto aktivity organizujú a vedú dobrovoľníci, (tiež členovia združenia) bez nárokov na odmenu, nevyžadujú žiadne, alebo len minimálne financie.

Je tu ale projekt, na ktorý by nám vlastné zdroje vytvárané z členských príspevkov zďaleka nestačili, pomáhajú nám darcovia. Projekt sa volá „Rekreačno-rehabilitačný pobyt v prírode“. Tento týždenný pobyt sa už po niekoľko rokov darí realizovať vďaka darcom 2 % z daní, finančným darom právnických a fyzických osôb a, v neposlednom rade, finančnej

Opekačka v Jasenskej doline

foto: autor

pomoci mesta Martin, za čo sme všetkým nesmierne vďační.

Ďalej by sme chceli poďakovať p. Hlavatovej a jej skupine, ktorá nezištne prispela k tohtoročnému bohatému programu obrovským zážitkom ohňovej show.

Mária Jesenská

MČ Sever

Spevácka skupina LÚČ svieti ľuďom piesňou

■ Sever je sídliskom, ktoré okrem iného žije aj kultúrou. Na Námestí francúzskych partizánov sa konalo pred pandémiou každý rok, najmä v letných mesiacoch množstvo akcií, na ktorých zneli piesne rôznych žánrov. V tomto roku to je ešte trochu opatrnejšie, ale podujatia sa tu už opäť začali diať.

Jozef Krištoffy otvára kultúrne podujatie na Severe

foto: autor

Možno aj preto, že poslanci za túto mestskú časť majú pozitívny vzťah ku kultúre, práve tu našla svoje zázemie spevácka skupina LÚČ. Partiu deviatich ľudí, takmer všetkých v dôchodcovskom veku spája láska k hudbe a spevu. Skupinu ôsmich dám „ozdobuje“ jeden pán. V polyfunkčnom objekte na Novojičínskej ulici sa stretávajú každú stredu a svedomito cizelujú repertoár.

Vo svojich „spevníkoch“ majú vyše stovky piesní rôznych žánrov. Hovoria, že najbližší vzťah majú k ľudovej hudbe, svadobným piesňam, či trávniciam. Radi spievajú aj tanečné piesne. Najradšej majú skladby rytmické, veselé. Ale vedia precítene zanôtiť aj clivé, či baladické skladby. Na svojich vystúpeniach spievajú so sprievodom harmoniky, ale i bez nej. Keď spomíname harmoniku, nesmieme zabudnúť ani na harmonikárku Jarmilu Ďubekovú, vedúcu skupiny. Ako mi so smie-

Vedúca skupiny a harmonikárka Jarmila Ďubeková na skúške s ďalšími členmi

foto: autor

chom prezradili členky Lúča, občas musí byť na nich aj trochu prísnejšia. Ale všetci ju majú radi, cenia si jej prínos pre spevácku skupinu.

Lúč spája spoločná láska k spevu, k hudbe. No je v tom i oveľa viac. Partia sa teší na

LÚČ pred vystúpením na sídlisku Sever

foto: autor

spoločne strávené chvíle, na svoje pravidelné stretnutia, na ktorých je vždy veselo. No veľmi sa tešia tiež na každé vystúpenie, pretože žijú hudbou a radi rozdávaajú dobrú náladu prostredníctvom svojich piesní ostatným ľuďom.

Lúč radosti prinášajú najmä do domovov sociálnych služieb. Často účinkovali tiež na rôznych podujatiach na Severe i v ďalších častiach nášho mesta a regiónu, na jarmokoch, spoločenských podujatiach. Okrem iných akcií vystupovali na Remeselnom dni v Košťanoch nad Turcom. Onedlho, 25. septembra sa s Lúčom budete môcť stretnúť na Košútskom dni s Turčianskym kráľovstvom včiel a čírej vody.

Ján Farský

MČ Stred

V lete pokračovala najmä obnova chodníkov

■ V mestskej časti Stred sa v júli a auguste pokračovalo v prácach, najmä v opravách chodníkov a výtlkov. Obnova chodníkov bola spôsobená najmä rozkopávkami po opravách inžinierskych sietí.

Nové bezpečnostné zábradlie pred Živenou
foto: archív BH

Tieto opravy chodníkov preto realizovali a financovali najmä plynári. Nové obrubníky a bezbariérové úpravy pri prechodoch išli

zase z rozpočtu mesta Martin a z rozpočtu mestskej časti Stred (9 950 eur).

Takýmto spôsobom sa podarilo obnoviť chodníky aj s obrubníkmi na Ul. P. O. Hviezdoslava, Ul. V. P. Tótha a Ul. Holubyho. Najdlhší obnovený je na Hviezdoslavovej ulici v dĺžke až 205 metrov.

Okrem toho sa pred Živenou na Ul. P. O. Hviezdoslava osadilo a natrelo nové bezpečnostné zábradlie a nový náter dostalo aj zábradlie oproti OC Galéria pri Obchodnej akadémii, Ul. Bernolákova. Obnova kovových zábradlí pokračovala aktívnymi pracovníkmi aj na Štúrovom námestí.

Oprava ďalších komunikácií a chodníkov, inštalácia lavičiek a detských hracích prvkov a zábradlí bude na jeseň pokračovať podľa zápisní z VMČ Stred a podnetov občanov.

V najbližších týždňoch by sa mali kvôli bezpečnosti detí a chodcov aj nadštandardne zvýrazňovať priechody medzi ZŠ a ZUŠ na Ul. P. Mudroňa a pred MŠ Tajovského, kde má vzniknúť aj nový nasvietený priechod pre chodcov.

Bruno Horecký

Obnova chodníka na Ul. V. P. Tótha

foto: autor

Obnovený chodník na Ul. P. O. Hviezdoslava

foto: autor

Obnovený chodník na Ul. Holubyho

foto: autor

Začala sa výstavba pre zastávky MHD pri železničnej stanici

■ Na výstavbu dvoch autobusových zastávok MHD v priestore pred železničnou stanicou v Martine na Ul. Nováka a úpravu okolia pred stanicou bolo vyčlenených v zmene rozpočtu mesta Martin 100 000 eur.

Iniciatíva poslancov mestskej časti Stred a vedenia mesta dostala po rokoch konečne zelenú a začiatkom júla sa začalo aj s budovaním nového chodníka na Ul. Novákovej, od železničnej stanice až po železničné priestieście smerom na Robotnícku ulicu. Súčasťou tohto projektu budú okrem dvoch zastávok MHD aj spomínaný 250 m dlhý a 2 metre ši-

roký chodník zo zámkovej dlažby a tri nové bezbariérové priechody pre chodcov s bezpečnostným nasvietením.

Keď pôjde všetko podľa plánu, na jeseň už by mala byť táto dlhoočakávaná investičná akcia hotová. Potom už bude len na Dopravnom podniku mesta Martin, odkedy budú konečne môcť cestujúci MHD vystúpiť a nastúpiť prakticky priamo z autobusu do vlaku a z vlaku do autobusu.

Po nedávnej rekonštrukcii železničnej stanice tak pôjde o ďalšie skultúrnenie cestovania Martinčanom aj ostatným návštevníkom Martina.

Bruno Horecký

Práce na chodníku

foto: autor

MČ Ľadoveň – Jahodníky – Tomčany

Rekonštrukcia chodníkov aj trvalkové záhony

■ O investičných akciách i o verejnej zeleni nás informoval Imrich Žigo, predseda Výboru mestskej časti Ľadoveň, Jahodníky, Tomčany.

Rekonštrukcia chodníkov

– Imrich Žigo: „Obyvatelia si už možno všimli, že rekonštruujeme chodník na ľavej strane Kollárovej ulice, pozdĺž celej tejto ulice od Univerzitnej nemocnice až k miestu, kde sa spája s Jesenského ulicou. Je to veľká investícia, na ktorú by sme z rozpočtu mestskej časti určite nemali. Využili sme to, že momentálne tam prebieha rekonštrukcia plynovodu. SPP mení potrubie. A mesto podmienilo rekonštrukciu tým, že musí zrekonštruovať aj

Vystupovanie z áut do kaluží sa onedlho stane minulosťou
foto: Ján Farský

chodník v šírke 1,5 metra. Samozrejme, ten chodník je na mnohých miestach širší, takže finančné prostriedky na túto časť sme museli nájsť my, kombináciou rozpočtu mesta a rozpočtu mestskej časti. 22-tisíc eur investujeme do tejto časti. No keďže v žalostnom

stave boli aj chodníky na Ulici prieložtek, investovali sme ďalších 8-tisíc eur aj tam, aby sa vytvoril kvalitný chodník. Jeho podstatná časť bola doteraz vyznačená iba farebnou čiarou na asfalte. Takže onedlho budeme mať zrekonštruované dva veľké chodníky v časti mesta, ktorú vďaka nemocnici a mnohým ďalším zdravotníckym zariadeniam navštevujú a využívajú obyvatelia celej našej mestskej časti, ale aj ostatní Martinčania. Mimoriadne sa zvýši komfort ich pohybu a prístupu k spomínaným zdravotníckym zariadeniam, či lekárniam. Aby bolo dielo kompletne musíme zrekonštruovať aj chodník v časti Ul. Kollárova 65 – 69. Som rád, že mesto Martin poskytlo 1/3 finančných prostriedkov a z rozpočtu našej mestskej časti uhradíme zvyšné dve tretiny vo výške 7-tisíc eur.

Keďže v časti Kollárovej ulice boli veľké problémy s parkovaním, nebolo kde zaparkovať, občania vystupovali pri daždi z áut do kaluží vody, verím, že tento problém sa týmto vyrieši. Aj vďaka mestskej spoločnosti Turiec, a. s., ktorá z vlastných zdrojov vybuduje nové, kvalitné parkovacie miesta v priestore pri chodníku za zariadením Sénium. Takže týmto by sme mali mať problematiku chodníkov v tejto časti územia vyriešenú k spokojnosti občanov na dlhé časové obdobie.

Keď hovoríme o finančných prostriedkoch z rozpočtu našej mestskej časti na nové povrchy, či chodníky, musím spomenúť aj 5-tisíc eur, ktoré sme vyčlenili na vyasfaltovanie plochy vo vnútrobloku na Ulici J. Kráľa 37. Tu sme sa tiež snažili vyjsť v ústrety obyvateľom tejto lokality.“

Verejná zeleň

– Imrich Žigo: „Dlhodobu sme chceli riešiť bezúdržbovú zeleň aby sme investovali čo najmenej, ale zároveň by sme mali pekné záhony kvetov. Pilotný projekt sme spustili pri obratisku autobusov na Ľadovni. Vytvorili sme tam trvalkové záhony, kde od jari stále kvitnú rôzne kvety. Nemusíme do toho vstupovať, sú to trvalky, ktoré budú kvitnúť aj na budúci rok a vyzerá to tam naozaj pekne. Sme radi, že sa nám náš úmysel podaril takto zrealizovať. Ale máme aj ďalšiu ponuku a verím, že na jar prekvapíme obyvateľov našej mestskej časti nádhernými záhonmi tulipánov, narcisov, či iných jarných kvetov. Sú to opäť trvalky, ktoré budú potom kvitnúť na jar

Trvalkový záhon na Ľadovni
foto: Ján Farský

rok, čo rok. Pilotne uvažujeme, že takéto záhony vytvoríme v stredovom páse na Ulici Jesenského. Ale požiadali sme Útvár hlavného architekta o vytvorenie podobného zámeru aj v stredovom páse na Ľadovni na Ulici Nade Hejnej. Na jar by tam kvitli tulipány a potom až do jesene by tam bol zelený trávnik.“

Imrich Žigo, Ján Farský

Ďalšie tisíce na ďalší chodník

■ Na stometrovom úseku chodníka, tam kde sa z Ľadovne ide zo Stavbárskej na Kollárovu, robili rozkopávku pre optické káble. Firma si po sebe v rámci spätných úprav opraví ryhu širokú asi 1 meter.

Chodník na Ul. Kollárovej
foto: autor

Chodník je tu však už dávno celý poškodený, vrátane obrubníkov. Opäť sme boli postavení pred rovnaký problém. Či tento úsek zrekonštruovať kompletne a zaasfaltovať ho v celej šírke, dať nové obrubníky a bezbariérové vjazdy, alebo nechať polovičaté riešenie. Chcelo to však ďalšie tisíce z rozpočtu našej mestskej časti. A ten sa už poriadne stenčuje.

Ako poslanci za mestskú časť sa snažíme presadzovať, aby na komunikácie a chodníky išli väčšie čiastky. Navrhujeme zvýšený balík aj pre rok 2022.

Na tomto úseku treba dať nový asfalt po celej šírke už aj preto, lebo je na ňom aj cyklochodník. A to je takisto celomestská záležitosť. Naša mestská časť napokon schválila, že na celkovú rekonštrukciu prispějeme 7-tisíc eurami z rozpočtu VMČ.

Poškodený plot
foto: autor

A ten spadnutý múrik s plotom? Už dvakrát do neho nabúrali autá. Viani, aj tento rok. Patrí vlastníkom bytového domu a parcely, na ktorej sa nachádza. Škodu si uplatňujú v poisťovni. Bolo by fajn, keby si s tým švihli, aby sa to opravilo naraz aj s chodníkom.

Marek Belák

MČ Záturčie

V Záturčí sa pracovalo aj počas letných mesiacov

■ Prázdniny a dovolenky sa podpísali aj na život v mestských častiach. Inak to nebolo ani v mestskej časti Záturčie. Ale aj toto obdobie využili poslanci na aktívnu činnosť. Poslanec Gajdoš, ako každý rok, využil pekné letné večery, aj tento rok realizoval v mestskej časti premietanie filmov pre občanov sídliska, ale aj pre tých, ktorí mali záujem alebo išli len tak okolo. Aj tu vidno, že keď sa chce, tak sa dá urobiť akcia, ktorá stojí za návštevu.

Ako sme sa zas rozprávali s poslancami Makovníkom a Zanolitom, okrem toho, že si zbierali podnety od občanov na ďalšie týždne alebo aj mesiace, nespali na vavrínoch.

Finišuje dokončenie kultúrneho domu a pripravuje sa kolaudácia a slávnostné otvorenie. Postupne sa púšťajú do realizácie jasí a pracujú aj na povoleniach, ktoré sú potrebné pri realizácii väčších projektov.

Určite nepatrí medzi megaakcie oprava

lavičky ponad potok, ale mnohým občanom aj maličkosť uľahčí život a poteší, že nápad zdedený v minulosti, sa podarilo toto leto dotiahnuť do zdarného konca.

Poslanec Zanolit sa už aj s hasičmi teší na kolaudáciu kultúrneho domu, ktorá sa uskutoční 7. septembra. Boli to dlhé mesiace driny, nielen fyzickej ale aj psychickej, ktorú zažívali. Agenda, ktorú treba vybaviť pri každom povolení síce zostáva neviditeľná, ale o to náročnejšia je, keď ju treba vybaviť. Samozrejme, vždy keď to človek najmenej potrebuje a čaká, tak sa niečo „vyvrbí“ a termíny sa posúvajú, konštatoval poslanec.

Jana Cikhartová

MČ Košúty

Košútsky deň s Turčianskym kráľovstvom včiel a čírej vody

■ 25. septembra sa v Košútoch uskutoční veľké kultúrno-spoločenské podujatie pre celé rodiny. Viac informácií o akcii sme sa dozvedeli od poslancov za túto mestskú časť – Tibora Adamka a Dalibora Steindla.

Tibor Adamko: „Myšlienka organizovať podujatie pre našich obyvateľov nie je nová. Košútsky deň sme organizovali už predtým a mali sme v úmysle pokračovať v tom každý rok. Ale potom prišla pandémia a zámer sme nemohli uskutočniť. Tak sa tešíme a dúfame, že nám už nič neprekazí tohtoročnú akciu.“

Dalibor Steindl: „Som rád, že sa nám pri organizácii podujatia podarilo spojiť sily s Nadáciou Turčianskej vodárenskej spoločnosti a Kultúrnou scénou Martin. Vďaka tomu môžeme pripraviť bohatý program od rána do večera pre celé rodiny. Podarilo sa nám osloviť aj ďalších partnerov – predovšetkým JURI CAFE a Slovenský poľovnícky zväz Martin, Slovenskú poľovnícku komoru a osvetovú komisiu Slovenského poľovníckeho zväzu v Martine.“

Tibor Adamko: „Nadácia Turčianskej vodárenskej spoločnosti pred niekoľkými rokmi založila Turčianske kráľovstvo včiel a čírej vody. Je to ušľachtilá a zmysluplná myšlienka, ktorej cieľom je vhodnou a prístupnou formou informovať predovšetkým deti, žiakov ZŠ, ale aj ich rodičov o najväčšom prírodnom poklade nášho regiónu – bohatých zásobách mimoriadne kvalitnej a zdravej pitnej vody. Je obrovským šťastím, že sa jej môžeme kedykoľvek dosýta napíť priamo z vodovodu. V kráľovstve žije množstvo rozprávkových bytostí, napríklad škriatok Pramienok, vodníci Člupko a Člupko, víla Rosička, žabiak Skákaj... Mnohé z nich prídu medzi nás aj do Košút. Ale budú tam tiež šikovní turčianski včelári so svojimi kvalitnými a zdravými produktmi.“

Dalibor Steindl: „Ako som už avizoval aj v minulosti, peknú myšlienku Turčianskeho kráľovstva včiel a čírej vody chceme postupne v Košútoch zhmotňovať a vytvoriť atraktívnu oddychovú zónu. Preto som rád, že s niektorými bytosťami tohto kráľovstva sa budú môcť najmä deti zoznámiť aj naživo. A veru bude veselo! Deti budú môcť s Člupkom a Člappkom súťažiť o množstvo cien, budú môcť kresliť a maľovať, pričom najkrajšie diela budú tiež ocenené. Ale budú si môcť pozrieť aj divadielko pre deti, predvádzanie poľovníckych psov, poľovnícke trofeje, previezť sa zadarmo na e-bajkoch, jednoducho, budú môcť zažiť všeličo zaujímavé.“

Tibor Adamko: „No verím, že ani dospelí sa nebudú nudiť. Okrem trhu remesiel a ľudového umenia sa môžu zabaviť pri vystúpeniach hudobných skupín, heligonkárov, folklórnej skupiny. Zlatým klincom programu je skupina ŠČAMBA.“

Dalibor Steindl: „Návštevníci si budú môcť, samozrejme, pochutnať aj na nápojoch a jedlách, napríklad na pravom poľovníckom guláši. Na podujatí vyhodnotíme a oceníme aj víťazov súťaže Košútske záhradky 2021. Takže program bude naozaj pestrý a zaujímavý. Všetkých srdečne pozývame 25. septembra na Košútsky deň s Kráľovstvom včiel a čírej vody.“

PROGRAM:

✿ slávnostné otvorenie podujatia ✿ heligonkári Chládekovci ✿ diskotékar DJ RUDO ✿ súťaže pre deti, otvorenie tvorivej dielne pre deti – maľovanie, kreslenie – Turčianske kráľovstvo včiel a čírej vody (hry a súťaže pre deti, priebežne počas podujatia) ✿ Tanečná škola AKNELA – spoločenské tance ✿ detské divadelné predstavenie „Televízia“ (25 – 30 min.) ✿ predstavenie poľovníckych psov ✿ ukážka zvukov poľovníckych zvierat, ukážka parohov, koží, zbraní... ✿ spevácka skupina LÚČ ✿ vystúpenie skupiny historického šermu TAURUS ✿ Súťaže pre deti – na tému VODA ✿ POVESTI O SLOVENSKEJ VODE – uvedenie knihy Igora Váleka do života, v Martico New Age – hip-hop formácie ✿ Elán revival ✿ vyhodnotenie súťaže Košútske záhradky ✿ vylosovanie tomboly ✿ heligonkári Chládekovci ✿ vystúpenie skupiny historického šermu TAURUS ✿ diskotékar DJ RUDO ✿ súťaže pre deti na tému PRÍRODA TURCA ✿ ŠČAMBA ✿ diskotékar DJ RUDO ✿ Vylosovanie tomboly ✿ záver podujatia.

Počas celého podujatia:

✿ Propagácia zdravej pitnej vody z vodovodu – expozícia Turvodu ✿ Včelárstvo – prezentácia a predaj ✿ Od jazierka na Bôrovú na e-bajkoch zdarma – predvádzacie a skúšobné jazdy ✿ Jarmok remesiel a ľudového umenia, jedlá, nápoje, občerstvenie, poľovnícky guláš, lukostreľba...

Program uvádzame zatiaľ bez časových údajov. Program aj s časovým harmonogramom nájdete na: www.zaturka.sk, facebook.com/kosuty, facebook: Turčianske kráľovstvo včiel a čírej vody. Informácie záujemcom poskytnú i poslanci za MČ Košúty.

Ján Farský

MČ Podháj – Stráne

Na frekventovanej ceste osadili merače rýchlosti

Poslancov MČ Podháj – Stráne Rudolfa Kolára a Zdenka Kozáka nenechali bez reakcie množiace sa pripomienky k nedisciplinovanosti účastníkov cestnej premávky, najmä vodičov osobných vozidiel, ktorí prechádzajú po miestnych komunikáciách rýchlosťou, ktorá často vysoko prekračuje povolenú „50“. Hľadali spoločne aj s podporou ostatných kolegov poslancov MČ riešenie, ktoré rýchlo a účinne môže takýchto vodičov upozorniť na ich protiprávne konanie.

Jednou z nosných miestnych komunikácií MČ, kde takéto problémy sú denne zaznamenávané je Ul. Hollého. Častý výskyt dopravných nehôd z nepozornosti a aj nedodržania rýchlosti bolo motiváciou inštalácie panelov na meranie rýchlosti (certifikovaných) práve na tejto komunikácii a to v oboch smeroch.

Novinka, najmä na sociálnych sieťach, sa rozoberala aj z pohľadu, že to nič nerieši a škoda vynaloženej investície.

„Súčasná legislatíva síce neumožňuje samospráve priame vyberanie pokút za takéto dopravné priestupky, a preto súčasťou panelu zatiaľ nie je kamera, ktorá načítava evidenčné číslo inkriminovaného vozidla. Zaznamenáva však každé jednotlivé prekročenie rýchlosti a z pohľadu štatistiky dáva presné informácie na súčinnosť vytypovania dopravných kontrol štátnou políciou čo určite chceme v budúcnosti využiť,“ odpovedal na naše otázky Rudolf Kolár.

Zdenko Kozák sa pridal s názorom, „že predsa každé upozornenie vopred, ktoré môže predchádzať vzniku dopravných nehôd a tým nemyslí len hmotné škody, ale i prípadné zra-

nenia osôb stojí za vynaloženie úsilia na overenie takýchto opatrení“.

A my pridávame názor, že i verejnosť môže byť dnes nástrojom zaznamenania dopravných priestupkov, či už vo forme snímky alebo videa napr. mobilným zariadením, a to spoločným záberom inkriminovaných vozidiel spolu s informačným panelom na meranie rýchlosti a tento zaslať kompetentným orgánom.

Merač rýchlosti foto: autor

Jana Cikhartová

Zakvitnutý „kruháč“ doplnia o cibul'oviny

foto: autor

Predseda mestskej časti Tomáš Ignačák nám prezradil, že síce tento rok nie v plnej kráse, ale zakvitol aj „kruháč“, o ktorom sme sa zmienili v minulých vydaniach. Teší ho pozitívne hodnotenie tejto aktivity od občanov. Nie je to konečná verzia, ešte na jeseň

doplnia sortiment o cibul'oviny a verí, že sa podarí osadiť aj dizajnovú zaujímavú tabuľu s odkazom na Martinské hole. Leto a dovolenky si vyberajú svoju daň aj pri vybavovaní ostatnej agendy po úradoch, a tak vo väčšej miere sa venovali prípravným konaniam. Pottešiteľné je aj to, že sa mestskej časti podarilo získať finančné prostriedky na prvky, ktoré budú osadené na detských ihriskách. Spolu to tvorí celkom zaujímavú sumu približne 23 000 eur. Po výzve, ktorá bola uverejnená na sociálnych sieťach ale aj v TV Turiec dostali žiadosti, ktoré budú vyhodnotené v mesiaci september a následne aj v ďalších mesiacoch osadené. Občanov trápi veľa vecí, klasicky

Kvetinová výsadba na kruhovom objazde foto: autor

jednou z nich sú stále nedostatočné počty parkovacích miest. Doba priniesla viac automobilov ako bolo v minulosti pri bytovkách naplánovaných parkovacích miest. Ťažko sa hľadajú riešenia, pokiaľ sa poslanci snažia aj o zachovanie zelene.

Jana Cikhartová

MČ Priekopa

Priekopčania riešili podnety občanov

■ Letný režim panoval aj v mestskej časti Priekopa. Samozrejme, že poslanci na svojom zasadnutí prerokovali riešenia ohľadom podnetov od občanov.

Najviac podnetov bolo na riešenie stáleho problému tejto mestskej časti, ktorá sa týka opráv komunikácií. Tak isto stále pretrvávajú aj problém s dodávkou tepla a teplej vody. Tieto problémy sú dlhodobé a poslanci ich riešia s dodávateľmi týchto komodít. Nie je to ľahké vzhľadom na pandémie, ale hlavne na procesy, ktoré si vyžadujú riešenia na úradoch a všetko potrebuje svoj čas.

Svojím životom ožil aj areál SIM-u kde sa konalo niekoľko podujatí. Keďže rodičia trávil viac času s deťmi, tak bola dobrá aj náv-

števnosť a využitie areálu. Bohato sa využíval aj na grilovačky a občas okolie rozvoňali aj voňavé guláše. Pandémia združila rodiny, a preto bola radosť pozeráť, že stretnutia boli srdečné a každý si to užíval.

Začiatkom augusta sa poslanec Ing. Stanislav Thomka spolu s pracovníkmi mestského úradu zúčastnil obhliadky drevín v mestskej časti Priekopa. Podnety, ktoré prišli jednotlivým poslancom, alebo priamo na odbor komunálnych služieb boli fyzicky skontrolovať v teréne. Pri niektorých z kontrolovaných drevín bude následne prebiehať správne konanie na výrub, ktoré prebieha každoročne počas jesene a kde bude za vyrúbané dreviny určená a realizovaná náhradná

Ilustračná foto

zdroj: internet

výsadba. Suché konáre, ktoré visia zo stromov budú operatívne odstránené. Pokiaľ ste videli vo svojom okolí poškodené, vyschnuté stromy alebo konáre, tak ich môžete nahlásiť na mail: komunal@martin.sk.

Jana Cikhartová

Horské filmy v Amfiku

■ Zo soboty 7. 8. 2021 na nedeľu sa konalo už po štvrtýkrát premietanie pod hollým nebom – Noc horských filmov v Amfiku pod hlavičkou Hory a mesto Martin.

Jedinečná atmosféra jedinečnej akcie
foto: archív Jozefa Krištoffyho

Ide o podujatie, ktorého cieľom je trochu netradičnou formou priniesť divákovi dobrodružstvá a zážitky z hôr na nočné „plátno“ do mesta. Zaujímavá je aj možnosť stanovať

v areáli Amfika a filmovú šnúru, ktorá končila okolo 4. hod. nad ránom sledovať zo spacáka, či zo stanu alebo aj vyskúšať si nočné lezenie v lanovom parku.

Organizátor podujatia Jozef Krištoffy je spokojný: „Tohtoročné podujatie nám naozaj vyšlo. Teda základom bolo perfektné počasie a teplá noc. Ešte dva dni pred podujatím riadne pršalo a počasie v sobotu bolo ako na objednávku. K tomu sme pridali zaujímavý program v podobe filmu Everest – najťažšia cesta, novinka od Paľa Barabáša. Pokračovali sme rozhovorom s režisérom a tvorcom relácie Extrémne v horách na RTVS, a zároveň aj horolezcom a lyžiarom Rastom Hatiarom, po ktorom nasledoval jeho vlastný, ale pre diváka opäť náročnejší film Nechcený autoportrét. Po krátkej prestávke a tombole sme pokračovali rôznymi tematikami skoro až do rána. Vystriedali sa lyže, kajaky, bajky, či lezenie v Jordánsku. Aj vďaka zaujímavému

Organizátor podujatia Jozef Krištoffy s Pavlom Barabášom
foto: archív Jozefa Krištoffyho

programu a perfektnému počasiu nás tento rok navštívilo spolu približne 550 divákov vrátane detí a seniorov, ktorí mali ako po iné roky vstupné zdarma.“

Ján Farský

Socha v meste VIII. – Memorandum zabúdania

■ Od 8. júla do konca septembra si môžu návštevníci v Turčianskej galérii pozrieť expozíciu v poradí už ôsmeho ročníka cyklu Socha v meste. Autorsky sa na nej podieľajú umelci Katarína Škamlová, Martin Piaček, Jaro Varga a APART. Kurátormi sú Adam Galko a Ivana Rumanová. Výstavu z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia, ktorý je hlavným partnerom projektu.

O téme, alebo myšlienke, zámere výstavy Adam Galko povedal: „Čo ak by socha v meste neznamenal tón bronzu vytváraný tak, aby pripomínali udalosti a osobnosti, ktoré sú práve teraz dôležité? Vieme si predstaviť umenie, ktoré by sa ani tak nezaoberalo tým, ako čo najpresnejšie stvárniť obraz histórie, ale rozpletalo by, ako tento obraz vzniká, čo pri tom zneviditeľňuje a vytláča za okraj pozornosti? Socha v meste VIII. nie je ani tak o monumentoch pamäte, ako skôr o jej slepých škvrnách.“

Keďže ide už o ôsmy ročník projektu, zaujímalo ma, či sa podarilo zo všetkých tvorivých nápadov, ktoré vznikli počas trvania tohto

cyklu, niektoré z nich aj zrealizovať a inštalovať ich ako sochu, plastiku natrvalo v exteriéri nášho mesta. Adam Galko k tomu povedal:

„Zámerom tohto ročníka nebolo vytvárať sochy, či už pre interiéry alebo exteriéry, ale poukázať na opomenuté témy, ktoré by si v budúcnosti zaslúžili svoje miesto vo verejnom priestore. Či už ako sochy, pamätné tabule, alebo ako miestnosť v stálej expozícii v jednom z múzeí v Martine. Napríklad inštalácia venovaná E. M. Šoltésovej neponúka odpoveď na

Z vernisáže výstavy

foto: autor

to, ako by mala socha vyzeráť. Je skôr reflexiou toho, že mesto Martin tvoria výlučne bronzové busty mužov od mužských sochárov iniciované mužmi. Busta významnej ženskej literárnej

autorky a osobnosti Martina E. M. Šoltésovej vytvorená z nepálenej hliny, detskými rukami pod dohľadom vizuálnej umelkyne – pedagogičky je len nastaveným zrkadlom, opakom situácie v rámci pomníkovej tvorby v Martine a len dočasnou poctou významnej autorky a jej dielu. Nemyslíme si, že by Turčianska galéria v Martine mala byť niekedy iniciátorom realizácie novej trvalej sochy vo verejnom priestore. Nikdy to nebolo ani zámerom projektu Socha v meste. Tvorba verejného priestoru spolu s realizáciou nových sôch je jednou z úloh vedenia mesta, pri ktorej by malo spolupracovať v prvom rade s Útvorom hlavného architekta. Turčianska galéria v Martine v rámci tohto projektu, vždy ponúkala len širší pohľad na to, čo všetko môže znamenať pojem socha, aké rôzne môžu byť východiská pri jej vzniku a na koľko vecí by sme pri tvorbe nových pamätníkov nemali zabudnúť. Aj tento ročník chceme preto v priebehu septembra iniciovať diskusiu, v rámci ktorej sa budú môcť ľudia stretnúť s umelcami a odborníkmi, ktorí sa tejto téme dlhodobo venujú.“

Ján Farský

Inzerujte v Martinských novinách

cenník a bližšie informácie nájdete na www.martinskenoviny.sk

Nechodia vám Martinské noviny?

môžete nás kontaktovať e-mailom na redakcia@martinskenoviny.sk

Vaše postrehy, námety, pripomienky

posielajte e-mailom na adresu

redakcia@martinskenoviny.sk

HISTÓRIA MARTINA V KOVE ZALIATA III. – JOZEF ŠKULTÉTY

■ Nedávno sme si predstavili Maticu slovenskú a medailu k jej stému výročiu od Fraňa Štefunku. Dnes pokračujeme s ďalšou medailou, ktorá je úzko spätá s históriou tejto našej celoštátnej inštitúcie. Je to medaila, ktorú tiež vytvoril národný umelec Fraňo Štefunko. Je venovaná Jozefovi Škultétymu.

PhDr. Jozef Škultéty sa narodil 25. 11. 1853 v Potoku, v okrese Rimavská Sobota. Bol literárnym kritikom, historikom, jazykovedcom, prekladateľom, novinárom, učiteľom a tiež univerzitným profesorom. Učil na viacerých školách, okrem iných i v Sučanoch a vo Vrútkach. Istého času pracoval aj ako bankový úradník v Martine. Od roku 1881 do roku 1919 bol redaktorom Národných novín a Slovenských pohľadov. Po znovuoživení Matice slovenskej v roku 1919 sa stal spolu

s J. Vlčkom, správcou Matice slovenskej. V roku 1926 bola otvorená II. budova tejto inštitúcie na Ulici Mudroňovej. Do tohto centra sa podarilo aj pričinením „Baťka Škultétyho“ a Štefana Krčméryho koncentrovať príslušníkov mladej intelektuálnej elity národa v tom období. Jozef Škultéty zvlášť pozdvihol úroveň literárnohistorického odboru tejto ustanovizne. Bol doživotným správcou Matice slovenskej. Zomrel 19. 1. 1948 v Martine a pochovaný je na Národnom cintoríne.

K 80. výročiu jeho narodenia bola vydaná bronzová medaila o priemere 60 mm. Autorom bol Fraňo Štefunko. Na aversnej strane je portrét Jozefa Škultétyho. Zľava okolo je nápis: UNIV PROF DR JOZEF ŠKULTÉTY SPRÁVCA MATICE SLOVENSKEJ. Na reverznej strane sú vavrínové a lipové vetvičky previazané stuhou s uvedením rokov 1853 – 1933.

Avers medaily

foto: archív Vladimíra Bullu

Jozef Škultéty k svojmu výročiu dostal jeden kus medaily pozlátenej. **Vladimír Bullo**

Martin včera a dnes

■ Milí priatelia, v dnešnej časti „Martin včera a dnes“ si bližšie predstavíme dom rodiny Lilgovcov. Lilgovci patrili k významným martinským rodinám. Po šesť generácií sa u nich dedilo farbiarske remeslo. Založenie farbiarskej a modrotlačiarenskej dielne sa dátuje do roku 1746.

Pôvodný farbiarsky dom Lilgovcov stál v prostrednom rade. Mal charakteristickú strechu s rehňami, pod ktorými farbiari sušili farbiarske výrobky. Tento dom roku 1881 pri veľkom požiari Turč. Sv. Martina vyhorel.

Nový Lilgovský dom bol postavený koncom 19. storočia na západnej strane Ulice Národného domu (neskôr Divadelná ulica). Vo dvore sa nachádza farbiarska dielňa, ktorá roku 1922 prešla výraznou modernizáciou. Po znárodnení bolo staré zariadenie zlikvidované a nahradené novým. Od roku 1951 dielňa pracovala pod názvom Kroj až do roku 1963, kedy zanikla úplne.

Za čias prvej republiky sa Lilgovská dielňa zúčastňovala rôznych domácich a zahraničných výstav, za ktoré získavala množstvo ocenení.

Istý čas tu býval aj spisovateľ Jozef Gregor

Foto z knihy Martin včera a dnes

Tajovský s manželkou Hanou Gregorovou, rod. Lilgovou. Po prestavbe roku 2002 dom upravili na kaviarenské účely.

Igor Dobrovolný

Komentáraniny Milana Lechana

foto: Braňo Konečný

Na margo jesene

Vtáci odlietajú, strašiaci ostávajú.

Martinská tržnica

- Pani, to máte slovenské jablká alebo z dovozu?
- Potrebujete ich na jedenie alebo na konverzáciu?

Žiakopoprekrúcanie z „Mudroňky“

- Jeseň poznáme podľa toho, že sa vietor hrá s listím, ktoré opadáva preto, aby si príroda mala kam ľahnúť.
- Majster sveta v básnení bol Janko Kollár, ktorý sa narodil v Mošovciach, pri Matici slovenskej.

Zdravotnícky kútik

Liečená nádcha trvá sedem dní, neliečená týždeň.

Čo vidí optimista na Národnom cintoríne?

Samé plusy.

Odpočuté v Jahodníkoch

Kolko esemesiek pošleš, toľkokrát si človekom.

Športové okienko alebo Info pre tipujúcich

7 : 2, 13 : 3, 5 : 4, 0 : 0.

Milan Lechan

Martinský kultúrny kalendár

■ V rubrike Martinský kultúrny kalendár si dnes v rámci cyklu „100-ročné stavby“ predstavíme budovu štátneho gymnázia. Napriek tomu, že išlo o provizórnu budovu, slúžila svojmu účelu takmer 20 rokov.

Za uhorskej vlády bolo mestečko Turč. Sv. Martin považované za „panslávske“. Z tohoto dôvodu bolo zámerne zanedbávané. Čiasťotčná zmena prišla po roku 1918. V decembri 1918 bola otvorená v martinskom kasíne „literárno-dejepisná škola“, na ktorej prednášal Jozef Škultéty, Štefan Krčméry, Anna Gašparíková a ďalšie významné osobnosti. Na prednáškach sa hovorilo o minulosti starých Slovanov, o histórii vzdelávania a kultúry. V tom čase sa začali organizovať kurzy slovenskej gramatiky a literatúry. Do tlače sa pripravovali prvé slovenské učebnice.

Prvé školy po roku 1918

V roku 1919 sa v Turč. Sv. Martine otvorili postupne tieto školy: 8. februára „Meštianka“, 19. septembra škola pre vyššie ženské povolania Živena (ešte v starej budove), 5. októbra gymnázium. V prvom ročníku 1919/20 otvorili štyri triedy a navštevovalo ich 89 študentov. Prvým riaditeľom sa vo veku 33 rokov stal Jan Úlehla. V iných slovenských mestách, kde boli maďarské gymnáziá, otvorili po roku 1918 v tých istých budovách aj slovenské gymnáziá. V Turč. Sv. Martine, žiaľ, novootvorené gymnázium nemalo svoju vlastnú budovu. To bol dôvod prečo sa urýchlene rozhodlo o postavení novej budovy.

Zaujímavosťou gymnázia bolo, že od I. triedy bolo v osnovách zavedené povinné vyučovanie ruského jazyka. Vyučovanie ruštiny odrážalo tradície v obchodovaní turčianskych olejkárov a šafraníkov v Rusku. Nejedna Jahodničan, Blatničan, Kláštorčan, Valčan a napokon aj Martinčan sa dohodovoril plynulo po rusky. V 80. a 90. rokoch 19. storočia sa totiž aj v Turč. Sv. Martine organizovali tajné kurzy ruštiny. Z archívov vieme, že jeden z domov, kde sa „vyučovalo“ rusky bol Dullovský dom na Dolumestí.

Provizórna budova štátneho gymnázia

Ulica Pavla Mudroňa bola naprojektovaná už v rokoch 1905 až 1910. Do roku 1920 tu stá-

Provizórna budova gymnázia na Ul. Pavla Mudroňa.
zdroj: Pavlišová

lo len pár domov, preto sa rozhodlo, že práve na tejto ulici bude stáť budova gymnázia. Pozemok pod školu zakúpilo mesto Turč. Sv. Martin od evanjelickej cirkvi a darovalo na stavbu gymnázia.

Budovu projektoval E. Bárta z referátu Ministerstva verejných prác v Bratislave. Budova bola jednoposchodová. Verejnou súťažou boli stavebné práce zadane Jánovi Hlavajovi a Eduardovi Jančarikovi. Tí začali so stavbou v septembri 1920 a o rok v septembri už privítali v novej budove prvých žiakov. Náklady na výstavbu dosiahli 1 ½ milióna korún. S projektami E. Bárty sa môžeme stretnúť aj v iných mestách na Slovensku, napr. v Žiline je podľa jeho projektu postavená nemocnica. V Turč. Sv. Martine projektoval ešte Štátne úradnícke domy.

Hneď od začiatku výstavby gymnaziálnej budovy sa o nej hovorilo ako o provizórnej budove. V pláne bolo totiž postaviť v Turč. Sv. Martine novú modernú budovu gymnázia. Namiesto toho sa v tejto budove gymnázium delilo aj so školou pre ženské práce a do roku 1925/26 aj s triedami obchodnej akadémie. Po roku 1926 sa začala využívať aj povala, na ktorej bola zriadená „kresliareň“ a kabinet „kresliarne“. Situácia sa o niečo zlepšila tiež po výstavbe Sokolovne, ktorú gymnázium začalo využívať ako telocvičňu.

V záznamoch školskej kroniky sa môžeme dočítať, že išlo o novostavbu gymnázia, nevyhovovala však ani po stránke hygienickej (nebol zavedený vodovod), ani stavebnej. Chýbali kabinety, špeciálne triedy a telocvičňa.

Výstavba novej budovy gymnázia sa neustále odkladala. Sľúbené termíny začatia výstavby pri 10. výročí ČSR a ani pri jeho 20. výročí nepriniesli očakávané zlepšenia. Napokon bol základný kameň na novú budovu na Martinskej terase slávnostne „poklepaný“ 28. októbra 1930. Avšak so stavbou sa začalo až v roku 1937...

Život na škole

Študenti na škole sa venovali rôznym aktivitám. Populárne boli študentské slávnosti – Akadémie s bohatým programom. K pravidelným športovým aktivitám patrili „lahko-at-

letické“ závody, výlety pod Stráne, vychádzky na martinský cintorín, plesy, návšteva múzea a pod.

Učiteľský zbor

Z učiteľského zboru spomenieme len niekoľko osobností. Na gymnázium sa sformoval vynikajúci profesorský kolektív, čo napokon dokladajú aj spomienky viacerých učiteľov. Prvým významným učiteľom bol Bohumil Tesař – telocvikár, ktorý sa neskôr stal inšpektorom telesnej výchovy na stredných školách a učiteľských ústavov na Slovensku a Podkarpatskej Rusi.

Ďalším je František Heřmanský, autor mnohých učebníc latinčiny a slovenských čítaniek, tajomník MS. Významnou osobnosťou bol Pavol Florek, neskôr pôsobiaci ako historik v SNM, MS, redaktor časopisov a napokon aj poslanec Národného zhromaždenia. Do Turč. Sv. Martina zavítal aj ilustrátor a grafik Jaroslav Vodrážka. Na gymnázium pôsobil ako profesor kreslenia. Patril k zakladateľom detského ilustrátorstva. Martinčanom netreba zvlášť predstavovať Jána Hrušovského, toho času redaktora Národných novín, autora viacerých kníh o Martine a dr. Jána Št. Šikuru, vedeckého pracovníka, autora kníh. Venoval sa štúdiu dejín Turca. Čisto mužský kolektív doplnila ako prvá profesorka, dejepisárka Milada Kuthanová.

Vodrážka – grafik a ilustrátor zdroj: SNK Martin

Úspešní absolventi

Menoslov úspešných absolventov je za tie roky veľmi dlhý. Vyberieme aspoň niektorých: Janko Novák, ilustrátor a grafik, herec František Zvarík, Zora Jesenská, prekladateľka a redaktorka, Ivan Pietor, právnik, MUDr. Ivan Lilge, Anna Horáková-Gašparíková, historička, archivárka, správkyňa osobného archívu T. G. Masaryka, Vladimír Galanda, lekár a univerzitný profesor, Bohuslav Valaštan, hudobný pedagóg a skladateľ, Rudo Móric, spisovateľ, riaditeľ vydavateľstva Mladé letá a iní.

Záver

V septembri 2021 budova provizórneho gymnázia „oslávila“ sto rokov. Dnes v nej sídli Základná umelecká škola. Pred sto rokmi išlo o stavbu vôbec prvej školskej budovy v meste za 1. ČSR.

Igor Dobrovolný

**MESTO MARTIN A SKI TEAM MARTINSKÉ HOLE
VÁS POZÝVAJÚ NA**

17. ROČNÍK

MCORŠ 2021

MARTINSKÚ CELOROČNÚ OLYMPIÁDU REKREAČNÝCH ŠPORTOVCOV

Prezentácia od 8.30 h a štart o 9.30 h

- **2. KOLO**
- **BICYKLOVÉ**
- **PRETEKY**
- **4.9.2021 SOBOTA**
- **Malá Hora, Martin**

- **3. KOLO**
- **PRETEKY NA KOLIESKOVÝCH**
- **KORČULIACH**
- **5.9.2021 NEDEĽA**
- **Areál SIM, Martin – Priekopa**

Kategórie a trať: rozpis vekových kategórií a dĺžky tratí nájdete na www.martin.sk
 Ceny: diplomy a vecné ceny budú odovzdané prvým trom víťazom
 Občerstvenie: zabezpečené
 Vstup: zdarma

VŠETCI ÚČASTNÍCI PRETEKOV ŠTARTUJÚ NA VLASTNÉ NEBEZPEČENSTVO A MUSIA BYŤ VYBAVENÍ CYKLISTICKOU PRILBOU!

Zber osobných údajov pri registrácii a fotodokumentácia z pretekov sa vykonávajú za účelom spracovania a zverejňovania výsledkov MCORŠ. V prípade, že nechcete, aby Vaše údaje a fotografie boli zverejnené, oznámte vopred.

ÚČASŤ NA ŠPORTOVÝCH PODUJATIACH SA RIADI AKTUÁLNYMI PRAVIDLAMI PRE HROMADNÉ PODUJATIA SCHVÁLENÝMI ÚVZ SR.

ORGANIZÁTORI:

kontakt: Ing. Miriam Vaško
miriam.vasko@martin.sk
+421 908 920 938

AJ VY MÔŽETE PRISPIEŤ K LEPŠIEMU ŽIVOTU V MARTINE

ORGANIZÁTOR:

MARTIN

Mesto Martin pripravuje dva strategické dokumenty, ktoré pomôžu zlepšiť život a prostredie v meste Martin v oblasti mládeže a športu: **Koncepciu práce s mládežou mesta na obdobie rokov 2022 – 2027**

Koncepciu rozvoja športu v meste Martin na roky 2022 – 2027

K tvorbe koncepcií môžete prispieť aj vy. Vyplnením dotazníkov pomôžete zástupcom mesta lepšie spoznať potreby obyvateľov, študentov či návštevníkov mesta. Údaje z dotazníkov (požiadavky, postrehy a nápady) môžu určiť priority v pripravovaných koncepciách. Dotazníky ku koncepciám nájdete na webovej stránke mesta www.martin.sk

Za vyplnenie dotazníkov môžete vyhrať zaujímavé ceny.

Ako sa žije mládeži v Martine?

Mesto Martin pripravilo dotazník zameraný na zisťovanie spokojnosti a potrieb mládeže v Martine. Online dotazník je anonymný a je určený pre všetkých mladých ľudí do veku 30 rokov. Cieľom dotazníka je zistiť, ako sa žije mládežníkom v našom meste, aké majú potreby, čo im chýba, čo by chceli zmeniť, vybudovať, vynoviť.

kontakt a informácie:
Bc. Katarína Dancziová
dancziovamartin.sk
+421 43 4204 260

Martinčania, radi športujete a myslíte, že sa dá niečo v tejto oblasti zlepšiť?

Mesto Martin pripravilo dotazník zameraný na zisťovanie spokojnosti a potrieb obyvateľov mesta Martin a okolia v oblasti športu. Online dotazník je anonymný a je určený pre všetkých bez rozdielu veku. Cieľom je zistiť, ako občania trávia v meste Martin čas pri športe, čo im chýba, čo by chceli zmeniť, podporiť, vynoviť a podobne.

kontakt a informácie:
Ing. Miriam Vaško
vaskomartin.sk
0908 920 938

R210906

Turčianska bicyklová skupina JUS, Mesto Martin, Mesto Vrútky, Obec Žabokreky a Žilinský samosprávny kraj Vás pozývajú na 22. ročník podujatia pre rekreačných cyklistov

Martinský bicyklový deň

„SADAJ NA BICYKEL A POĎ S NAMI
NA SLIVKOVÉ GULE!“

12. september 2021 (nedeľa)

PROGRAM:

- 8:30 hod. štart cyklobusu zo Žiliny (županka a jej tím)
- 9:10 hod. príjazd do Vrútok (oddychová zóna pri MŠÚ)
- 9:20 hod. privítanie účastníkov podujatia a slávnostné otvorenie 22. ročníka MBD 2021
- 9:30 hod. štart cyklojazdy do Martina a Žabokreky
- 9:30 - 10:00 hod. Divadelné námestie – vyhodnotenie DPNB 2021 a pripojenie účastníkov cyklojazdy v Martine
- 11:00 hod. Žabokreky – príjazd cyklistov do obce
- 11:00 - 11:30 hod. slivky v Turci – blok o slivkách a literárne okienko
- 11:30 hod. Masný nos – súťaž v jedení slivkových gulí
- 12:00 hod. obed pre účastníkov cyklojazdy - slivkové gule
- 13:00 - 14:30 hod. Za hurnami Žabokreky – cykloprehliadka okolia obce a výlet k lipu v Kostolíti
- 15:00 hod. záver podujatia - spoločný alebo individuálny návrat do Martina, Vrútok a Žiliny.

**MOŽNOSŤ VYUŽIŤ
CYKLOBUS na trase
Martin - Žilina a späť**

**TRASA CYKLOJAZDY (15 km):
Vrútky - Martin - Žabokreky**

Viac informácií na: Facebook Turčianska bicyklová skupina JUS, www.zilinskazupa.sk, www.martin.sk, www.vrutky.sk, www.zabokreky.sk

HLAVNÍ ORGANIZÁTORI:

MARTIN

POMÁHAME KAMPANI:

R210907

Poskytnutím najkomplexnejších sociálnych služieb sa chceme viac priblížiť ku klientom

Milí občania mesta Martin, už je po dovolenkovom období a znovu sa vám chceme prihovoriť a poskytnúť informácie ohľadom opatrovateľskej služby, ktorá sa poskytuje v domácom prostredí.

Staroba je prirodzenou etapou života. Starší ľudia v tomto úseku života chcú čas stráviť doma v ich prirodzenom domácom prostredí. Domáce prostredie dáva šancu na dôstojný život v starobe aj napriek chorobe či postihnutiu v príjemnej rodinnej atmosfére. V dnešnej dobe nám však pracovné povinnosti často neumožňujú starať sa o našich rodičov, preto sa pre vašich blízkych snažíme zabezpečiť dôstojnú starobu v ich domácom prostredí s našimi empatickými a profesionálne vyškolenými opatrovateľkami.

Opatrovanie v domácnosti zahŕňa nasledujúce služby podľa Zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách:

1. Sebaobslužné úkony:

Pomoc pri osobnej hygiene ● Stravovanie, pitný režim ● Vyprázdňovanie ● Obliekanie a vyzliekanie ● Mobilita, motorika.

2. Úkony starostlivosti o domácnosť:

Nákup potravín, drogerie a iného drobného spotrebného tovaru ● Príprava jedla, varenie, zohrievanie jedla ● Donáška jedla do domu ● Umývanie riadu ● Bežné upratovanie domácnosti ● Obsluha domácich spotrebičov ● Pranie, žehlenie ● Starostlivosť o lôžko ● Vynášanie odpadu ● Iné jednoduché úkony spojené s chodom domácnosti.

3. Základné sociálne aktivity:

Sprievod k lekárovi, na úrady, na kultúrne podujatia, nákupy, prechádzky.

Dôležitou úlohou opatrovateľa/ky je stanovenie denného režimu a priblíženie sa k potrebám opatrovaného seniora. V prvom rade berie ohľad na potreby klienta, jeho predstavu o tom, ako má deň vyzerieť, čo chce robiť, kam chce ísť a čo potrebuje. Vo všetkom klienta podporuje a snaží sa byť vždy nápomocná.

Terénna opatrovateľská služba sa poskytuje 24 hodín denne – v pracovné dni, víkendy aj cez sviatky v rozsahu maximálne 7,5 hodiny – v čase od 7.00 do 15.00 hod. prostredníctvom opatrovateľiek. Najčastejšie sa poskytuje služba od 7. do 15. hod. a to 2 alebo 4 hodiny denne. Aby sme boli flexibilní, naša nezisková organizácia zabezpečila pre našich pracovníkov osobné automobily, čo im umožňuje rýchly presun ku klientovi a jeho odvoz podľa potreby. Poskytovanie opatrovateľskej služby, výšku a spôsob úhrady za opatrovateľskú službu upravuje zmluva o poskytovaní tejto sociálnej služby.

Cenník služby je schvaľovaný mestským zastupiteľstvom a je súčasťou VZN č. 104 mesta Martin, a to od 1,00 € do 2,80 €/hod. Úhrady sú stanovené na základe výšky dôchodku.

Milí občania mesta Martin, chceme vám uľahčiť rozhodovanie a najmä výber sociálnej služby, ktorú potrebujú vaši príbuzní, našou snahou je už počas telefonického rozhovoru poskytnúť čo najviac informácií pre vás o sociálnych službách, ktoré ponúkame. Poskytnutím najkomplexnejších sociálnych služieb sa chceme viac priblížiť ku klientom a už počas telefonického rozhovoru vieme zareagovať na vaše požiadavky. Naše odborne vyškolené pracovníčky vedia pomôcť a poradiť so všetkými papierovými náležitosťami.

Môžete nás kontaktovať na tel. č. 0918 755 565, 0918 947 156.

Veronika Kulasová, riaditeľka Medik-M, n. o.

R210901

Športoví veteráni Turca

■ Milí športoví priatelia, teší ma, že po horúcom lete a dlhšej odmlke sa vám opäť dostávajú do rúk Martinské noviny, tentoraz so svojím septembrovým vydaním, a ja môžem pokračovať vo svojej snahe predstavovať

vám na ich stránkach profily zaujímavých, nevšedných a obdivuhodných ľudí, ktorí písali bohatú históriu, ale aj súčasnosť nášho martinského a turčianskeho športu.

V čase príprav septembrového čísla, v piatok 27. augusta sa ich na VII. stretnutí športových veteránov Turca v Jasenskej doline stretli hneď celé desiatky. Na jedinečnom podujatí na Slovensku nechýbali primátori turčianskych miest, starostovia viacerých

obcí, účastníci olympijských hier, bývalí reprezentanti a viacerí čestní hostia. Tým najvzácnejším bol bezpochyby prezident Slovenského olympijského a športového výboru pán Anton Siekel. Z ocenených veteránov na tomto podujatí vám dnes ponúkam dvojicu najmladších jubilantov, čerstvých osemdesiatnikov Jozefa Ďuričku a Gustáva Konečného.

Martin Ferencík

ĎURIČKA, Jozef, Mgr.

* 21. 9. 1941 Martin

športový pedagóg, ZRTV, futbal, box – tréner, funkcionárJozef Ďurička
foto: archív autora

Rodený Martinčan z Podhája patrí k najvýraznejším osobnostiam športového diania v Martine a Turci. Uznávaný a rešpektovaný telocvikár, tréner a metodik. Verný svojmu povolaniu, mestu i škole (ZŠ, Ul. Tomášikova), na ktorej pôsobil 40 rokov. Okrem základnej telesnej výchovy, svojou obetavou a zameranou prácou najviac prispel k rozvoju futbalu, hádzanej, boxu a atletiky v meste Martin. V nej pokračoval až do svojich okruhlých 80. narodenín.

Povojnové roky detstva boli naplnené skromnosťou, ale aj neustálym pohybom – naháňaním kolesa na ceste, futbalovej lopty na bývalom ihrisku za kasárňami na Podháji, stolným tenisom v Červenom kútiku, či zvládáním boxerskej abecedy. Šport mu natolko prirástol k srdcu, že aj po absolvovaní Strednej priemyselnej školy pokračoval v štúdiu na Pedagogickom inštitúte a učiteľskej kariére telocvikára i riaditeľa na ZŠ, Ul. Tomášikova.

Povojnové roky detstva boli naplnené skromnosťou, ale aj neustálym pohybom – naháňaním kolesa na ceste, futbalovej lopty na bývalom ihrisku za kasárňami na Podháji, stolným tenisom v Červenom kútiku, či zvládáním boxerskej abecedy. Šport mu natolko prirástol k srdcu, že aj po absolvovaní Strednej priemyselnej školy pokračoval v štúdiu na Pedagogickom inštitúte a učiteľskej kariére telocvikára i riaditeľa na ZŠ, Ul. Tomášikova.

KONEČNÝ, Gustáv

* 4. 4. 1941 Žilina

plávanie – pretekár, rozhodca, funkcionár, plavecký veteránGustáv Konečný
foto: archív autora

Patrí k početnej rodine Žilinčanov (Honner, Kalabus, Adamicová...), ktorí zakotvili v Martine a stali sa veľkým prínosom pre jeho športový život. Dnes už nikto nezráta mnohé stovky detí a mládeže, ktoré naučil plávať, či priviedol k mnohým úspechom a medailám. Rovnako nikto už nedokáže spočítať tisíce hodín, ktoré pri tréningoch a pretekoch strávil na martinskej plavárni za viac než štyri desaťročia.

Úspechom a medailám. Rovnako nikto už nedokáže spočítať tisíce hodín, ktoré pri tréningoch a pretekoch strávil na martinskej plavárni za viac než štyri desaťročia.

S plávaním začínal u trénera Milana Fabiána v Tatrane Celulóžka a od roku 1963 pokračoval v **Lokomotive Žilina** pod vedením trénera Jána Brackého ako úspešný prsiar a motýľkár. V rokoch 1962 – 1963 sa stal **prvým plavčíkom novovybudovanej**

Ozajstný **nestor martinského športu**, s ktorým je spojený už takmer šesťdesiat rokov. **Po osobných úspechoch pritiahol k športu aj celé stovky detí Turca. V roku 1972 spolu s Jánom Juskom priviedli svojich zverencov, starších žiakov k historicky prvému hádzanárskemu titulu majstrov ČSSR. Mnohé futbalové a hádzanárske talenty z jeho „dielne“ obliekali neskôr ligové dresy ZTS Martin. Tréner školského športového strediska vo futbale, člen okresnej metodologickej komisie, metodik Okresného pedagogického strediska, mládežnícky futbalový tréner ZTS Martin, dlhoročný funkcionár prvoligového martinského oddielu boxu (v čase jeho najväčšej slávy), vážená a uznávaná autorita medzi učiteľmi telesnej výchovy. Žijúca osobnosť Turčianskych hier mládeže, s ktorými vedno kráča už neuveriteľných 60 rokov – ako učiteľ, tréner, organizátor, rozhodca i moderátor. Človek ignorujúci svoj vek pokračoval vo svojich aktivitách od roku 2002 vo futbalovom klube Fomat Martin ako člen predstavenstva, manažér, tréner, vyhľadávač talentov. Dlhoročný dopisovateľ, kronikár a tvorca zaujímavých bulletinov, sa rád vracia aj podujatiu, ktoré mu zvlášť prirástlo k srdcu.**

„Turčianske hry ma sprevádzajú prakticky celý život. Od mojich študentských čias, celú učiteľskú kariéru telocvikára a som rád, že mô-

žem byť nápomocný pri ich organizovaní aj na prahu svojej osemdesiatky.“

Zo spomienok

Vyjadrenie Jozefa Ďuričku na adresu jubilujúcich XXV. Turčianskych hier mládeže (1985).

„Pre nás, učiteľov základných škôl boli a budú Turčianske hry vždy veľkou športovou udalosťou a sviatkom. Každý ročník má svoje čaro, ale aký je to pocit viesť k úspechu malých žiakov, to môže prežívať iba učiteľ. Zo všetkých funkcií je to určite tá najkrajšia a najvdakejšia. Ocitnúť sa po prvý raz ako pretekár na štadióne, dostať ozajstné štartovné číslo, počuť výstrel štartovacej pištole, ktorý patrí len im, počuť svoje meno z reproduktora pri vyhlasovaní výsledkov, či stáť na stupni víťazov – na to sa nedá počas celého života zabudnúť. Platí to o deťoch, ale aj o nás učiteľoch a tréneroch. Pre desiatky z tých, ktorí zažili atmosféru na tomto, podujatí, sa Turčianky stali odrazovým mostíkom do ich veľkej športovej kariéry.“

V roku 2001 bolo Jozefovi Ďuričkovi udelené primátorom mesta Martin pri príležitosti životného jubilea (60 rokov) **Čestné uznanie za celoživotný prínos pre šport**. Na IV. stretnutí nestorov turčianskeho športu (27. 4. 2012) v Jasenskej doline bol ocenený **Pamätným listom Asociácie športu pre všetkých a v roku 2021 pri príležitosti 80. narodenín Ďakovným listom.** **Martin Ferencík**

krytej plavárne v Žiline. Vyučený fotograf od roku 1964 nastúpil do zamestnania v martinskej nemocnici (v ktorej pracoval až do svojho odchodu na dôchodok – 31. 12. 2004) a v roku 1971 odštartoval svoje ešte dlhšie pôsobenie plaveckého matadora v TJ Strojárne Martin. **Spolu s Jirom Mikolášom vytvorili trénerský tandem**, ktorého výsledky nenechali na seba dlho čakať. Ich prvým majstrom Slovenska, ktorého spolu koučovali bol prsiar Branislav Hakel a prvým plavcom medzinárodnej úrovne, majstrom Slovenska, Československa, držiteľom rekordov a víťazom medzinárodných plaveckých pretekov Družba, ďalší prsiar Igor Bukovský. Do výkladnej skrine martinského plaveckého oddielu a skvelej partie pribudli časom ďalší. Neskorší olympionici – prsiar Alexander Marček (OH Soul) a znakár Rastislav Bizub (OH Barcelona a Atlanta). Okrem tejto elity, priviedli k titulom majstrov Slovenska v žiackych disciplínach aj ďalších svojich zverencov – Braňa Turanského, Petra Kontoša, Juraja Marčeka, Petra Paloviča, Mateja Režného, Miroslava Frola...

Gustáv Konečný po rokoch slávy a mnohých úspechoch, však nezanevrel a zostal mar-

tinskému plaveckému oddielu verný aj v ťažkých rokoch.

Okrem funkcie trénera II. triedy, pôsobil aj ako **cvičiteľ plávania, tréner kondičného plávania, inštruktor cvičiteľov, dlhoročný rozhodca I. triedy** a tiež prostredníctvom množstva fotografií ako dôležitý **dokumentarista činnosti a úspechov martinského plaveckého oddielu**. Na jeho činnosti sa podieľal aj ako **spoluorganizátor Memoriálu Pavla Šteinera, Turčianskych hier mládeže, Plaveckých štafiet miest Slovenska** a mnohých ďalších.

S plávaním neskončil ani po oslave svojej sedemdesiatky. Stal sa členom komunity združujúcej martinských plaveckých seniorov „**Martinskí raci**“. V roku 2016 (75-ročný) na medzinárodných majstrovstvách Slovenska v plávaní masters v Čilistove získal v disciplínach 100 a 200 m prsia dve strieborné medaily.

Na VII. stretnutí športových veteránov v Jasenskej doline bol **za svoj celoživotný prínos a rozvoj športu v Martine a regióne Turiec ocenený Ďakovným listom.**

Martin Ferencík

FOTOsúť až o zaujímavé ceny

■ Milí priatelia (a nie len fotografi)

Chceme poďakovať všetkým, ktorí sa zapojili do súťaže a zaslali nám neobyčajne krásne fotografie. Vidíme, že medzi čitateľmi je dosť fotografův. Vybrať sme však mohli iba dvoch. Prvú cenu – tričko s potlačou historickej fotografie – dostane pani Darina Oláhová. Druhú cenu – výstavný panel – putuje do rúk pána Petra Polomca. Výhercom gratulujeme.

Máme pre vás prichystanú novú úlohu. V dnešnej časti sa vyberiete k budove bývalého hotela Slovan. Pôvodne budova mala byť

zakomponovaná do plánovaného Námestia A. Kmeťa. Budovu si nechal postaviť Srb Nikola Agjič. Hotel postavila firma Hlavaj – Palkovič – Uličný. Projekt pochádza od architekta Jána Palkoviča. S obľubou tu sedával národný umelec maliar Martin Benka.

Od roku 1938 podnik viedla konkurzná podstata. Až do znárodnenia roku 1951 ho mal v prenájme hotelier František Uhrík. Svojho času patril hotel Slovan k najluxusnejším hotelom v Turči. Sv. Martine.

Súťažné fotografie posielajte do 20. nasledujúceho mesiaca. V emaille uveďte meno a ulicu bydliska. Porota vyberie dvoch výher-

cov. Hlavnou cenou je tričko s potlačou historickej fotografie.

Fotografie zasielajte na email: redakcia@martinskenoviny.sk
Tešíme sa na vaše fotografie!

Redakcia

Tipy na výlet – za krásami Turca

Muzeálna záhrada pri SNM v Martine

Nevšedná záhrada sa ukrýva za Etnografickým múzeom Slovenského národného múzea v Martine. Bola vybudovaná ako súčasť prírodovedných expozícií v rokoch 1933 – 1935 podľa návrhu popredného funkcionalistického záhradného architekta Josefa Vaňka. V tom čase to bola 3. botanická záhrada na Slovensku. Pozvoľne bola zmenená na park. Požiadavka múzea pri tvorbe návrhu záhrady bola zameraná na výsadbu karpatskej kveteny a dendroflóry, typickej pre Slovensko. Postupné zmeny koncepcie a výsadiieb však napokon viedli k vytvoreniu bohatej zbierky nepôvodných, najmä severoamerických drevín. V súčasnosti má Muzeálna záhrada najmä parkový charakter so zachovanými vzácnymi zbierkovými drevinami, ako je javor kapadocký. V Muzeálnej záhrade rastie aj borovica Jeffreyova, ktorej šišky môžu dorásť až do veľkosti 26 cm alebo deväťdesiatročné platany javorolisté. Muzeálna záhrada je pre návštevníkov otvorená počas hlavnej návštevníckej sezóny od 1. 4. do 31. 10.

Hruška na Mestskej Bôrovej

Je skvelým tipom na rodinný výlet. Nachádza sa nad rovnomennou osadou, ktorá je súčasťou mesta Martin.

Odporúčame vám jednoduchý okruh, ktorý začína v Tomčanoch. Popod alej, ktorá vás dovedie až k prístávacej dráhe miestneho letiska sa asfaltovou cestou dostanete práve k spomínanej osade, ktorú tvorí pár domov. Krátkou cestou vystúpíte popri tunajších záhradkách až na vyvýšený hrebeň. Z tohto miesta môžete obdivovať časť Turca a okolité horstvá. Ak sa vyberiete chodníkom vpravo, dostanete sa do obce Dražkovce. Vy však musíte ísť vľavo – smerom na sever. Po niekoľkých minútach sa vám otvorí scenéria s kotlinkou, v ktorej sa nachádza tento nádherný soliterný strom. Miesto skvelé na relax, výlet na bicykli, ale aj beh. Ak budete pokračovať chodníkom popri brezovom lesíku, klesaním sa rýchlo dostanete na asfaltovú cestu. Tá vedie do mestskej časti Košúty. Práve tu nájdete jazierko s peknými drevenými sochami a lokalitu Hrádok – Attilov hrob.

Sučiansky hrad

V dnešných Sučanoch by ste ho darmo hľadali. Stredoveký hrad, respektíve jeho nevelké zvyšky sa týčia nad obcou Podhradie. Sučianske panstvo sa totiž kedysi rozprestieralo až sem. Nedajte sa odradiť tým, že z neho takmer nič neuvidíte. Výsledky nedávneho archeologického prieskumu na informačnej tabuli vám pôvodnú stavbu dostatočne predstavujú. Z Podhradia sa treba vybrať po zelenej značke. Väčšia časť cesty vedie pozvoľna po lesnej ceste so zaujímavými zastávkami. Ak chcete deťom ukázať, ako to vyzerá, keď voda bubľajúc vyviera z útroby zeme, už po pár metroch na takúto studničku natrafíte. Popri potoku Vápenica sa dostanete až k jeho prameňu s lavickami. A o kúsok ďalej vás šípka nasmeruje na úzky lesný chodník pomedzi skalné útvary vedúci k zvyškom hradu. Odmenou za posledné stúpanie síce nie je úžasný výhľad, ale príjemné posedenie so skúmaním odkrytých základov, ktoré môžu mať aj viac ako 700 rokov. Za zmienku stojí aj ďalší stredoveký hrádok, ktorý je priamo v obci a mal strážiť obchodnú cestu MAGNA VIA.

